

POMS

Nummer 25

Februari 1977

Innehåll

Sid

Rapport från KOMS	1
A-C Carlberg: Vårdchefskonferensen	2
Från Norberg om vårdhjemmens inre arbete	4
Meddelanden, kallelse till styrelsemöte	10
J Sonn: Bild från USA	11
LÄST: om mongoloida barn och "utvecklings- medicin"	13
Upprop från NFPU	
<u>POMS' yttrande om verksamhetsträning</u>	15

Bilagor

Protokoll från styrelsemöten 76-09-10, 76-10-22,
76-12-10, 77-01-28

Inbetalningskort för medlemsavgift 1977

bladet

Kort rapport från KOMS

Vännen Marit Kihlman i Helsingborg har strax före POMS-bladets tryckpressar skall sättas igång ombett (beordrat) mig att skriva några rader om KOMS. Ja, vad gör man? Jo man försöker skriva några rader. Eftersom jag inte har fått några närmare direktiv skulle jag ju ha kunnat sluta här - - -

Föreningen för kuratorer inom omsorgsverksamheten -KOMS- (var får man allt ifrån?) har haft sitt första ordinarie årsmöte den 3 december 1976. Vi begick årsmötet i samband med en temakonferens kring temat "Familjer i kris" på Klackbergsgården i Norberg. Ann Bak och Owe Rören var föreläsare m m. De delade med sig generöst av sina stora kunskaper och bjöd lika generöst på sig själva. Främst tack vare dessa blev konferensen mycket lyckad, vi fick alla en hel del med oss hem. Att man sen på Klackbergsgården är inne på linjen "mööen mad, goer mad och mad i rättan tid" försämrade ju inte konferensen. Ätminstone gläder det varje sann skåning som mig själv t ex.

Årsmötet klubbades raskt igenom av undertecknad. Beträffande val av styrelse hade interimsstyrelsens valnämnd förberett det hela väl, varför det i enlighet med deras förslag valdes:

till ordförande för en tid av två år

Helge Lindhe, Närlundavägen 22 B, 252 46 Helsingborg, tfn 042/145836 till bostaden, 0431/163 10 till arbetet.

till vice ordförande för en tid av ett år

Lena Mared, Björnbärsvägen 11, 664 00 Grums, tfn 0555/12194 till bostaden, 054/100200.

till sekreterare för en tid av två år

Lennart Stenberg, Promenaden 4, 736 00 Kungsör, tfn 0227/13094 till bostaden, 021/127620 till arbetet.

till suppleant för sekreteraren valdes

Ingrid Lander, Sundsvall. Får ej fram närmare uppgifter nu.

till kassör för en tid av ett år

Göran Alm, Omsorgsstyrelsen, Box 14, 593 01 Västervik, tfn 0490/31697 till bostaden, 0490/16600 till arbetet.

till suppleant för kassören

René Hartzell, Hillehöög 1838, 261 90 Landskrona, tfn 0418/70659 till bostaden, 042/103938 till arbetet.

Ja, så valdes revisorer och valnämnd, styrelsen fick i uppdrag att försöka få fram en informationsgrupp. Värmlandskuratorerna har senare åtagit sig sistnämnda uppdrag. Vi antog stadgar, som är något lika POMS stadgar. I sinom tid kommer vi att översända protokoll från årsmötet jämte stadgar till POMS styrelse. Vår styrelse fick också i uppdrag att kontakta POMS styrelse för att diskutera vissa problem. Så har skett och representanter från POMS kommer att närvara vid vårt arbetsutskotts träff den 12 februari 1977 hemma i min och POMS-medlemmen Barbro Tillgrens bostad.

Beklagligt nog har vi ännu inte fått det klart med regionsombuden, varför vi får återkomma senare med detta.

Till sist vill jag tacka för Lyckönskningar och Gratulationer från POMS styrelse till vår förenings födelse och framtid. Samtidigt vill jag uttrycka en förhoppning om fortsatt gott samarbete.

Helge Lindhe

KORT OM VÅRDCHEFSKONFERENSEN I STOCKHOLM 15 - 17 dec 1976

POMS representerades av Kristina Norén en dag och undertecknad. Många i vårt tycke viktiga frågor togs upp och för flera gäller, att det måste bli "fortsättning följer". Som så ofta, så gick ambitionen att hinna med så många frågor som möjligt ut över möjligheten att fördjupa diskussionen och att sammanfatta diskussionsresultaten.

Detta gällde inte minst grupparbete kring omsorgslagens förändring. Vårdcheferna sammanfattade en del material, som tillställts socialdepartementet. Omsorgslagens förändring är också en angelägenhet för POMS - om detta hoppas jag, att varje medlem fått ett särskilt brev. Styrelsen för POMS behöver veta, hur Du vill arbeta vidare med omsorgslagen och hur Du ser på dess förändring!

Vårdhemmens inre arbete var också föremål för grupparbete. Psykologernas rapport från Nörbergskonferensen delades ut. Övrigt material utgjorde de sammanställningar, som olika arbetsgrupper gjort, sedan den vårdchefskonferens, där temat introducerades. Grupperna arbetade nu med olika avsnitt, typ "specialistinsatser på vårdhem", "personal- och personalutbildning". Synpunkter skulle läggas dels på varje grupps material, dels på totalmaterialets användning och form.

I den grupp, där jag deltog, fanns det gehör för POMS' rapport. Man fann att totalmaterialet borde ses över ytterligare med möjlighet för flera yrkesgrupper och för anhöriga och förståndshandikappade att komma med i debatten. Man föreslog, att materialet skulle sammanställas av en grupp och att det sedan bearbetades inom varje landsting - för att därefter bli föremål för förändringar enligt de förslag, som man hoppades skulle strömma in. En "bred" referensgrupp skulle tillsättas för den slutliga bearbetningen. Man markerade klart, att materialet ej var sådant, att det nu kunde bli till "råd och anvisningar". Vid en kort sammanfattande diskussion framkom även andra förslag till bearbetning av materialet och det blev ej klart, hur fortsättningen skulle gestalta sig.

Barnomsorgsgruppens betänkande II ang handikappade barns förskoleverksamhet gicks igenom. Landstingsförbundet har förlängt remisstiden - bevaka, att omsorgspsykologerna får lägga synpunkter på landstingets svar! Viktiga frågor är bl a kommunernas grundansvar i förhållande till landstingens stödjande insatser, huvudmannaskapet och s k samordnad habilitering.

En dag ägnades åt det forskningsarbete, som utförs inom projekt mental retardation i Uppsala. Olika medarbetare presenterade sina huvud-

frågor om projektets forskningsfilosofi, integrering, föräldraa-
dagcenter och fritidsverksamhet. Grupparbeten följde; själv deltog
i diskussion om dagcentra, där vi särskilt berörde dels möjligheter
"öppna dagcentra" och mer än nu utnyttja möjligheter till aktiviteter
utanför själva dagcenterlokalerna, dels dagvårdsverksamheten, som tycks
vara problematisk på flera håll - inte minst innehållsmässigt. Flera gav
uttryck åt en önskan om att man skulle penetrera detta särskilt vid en
kommande konferens.

I övrigt lämnades korta informationer bl a om Stockholms läns
landstings omsorgsplansarbete (bl a om SPRI's insatser i sammanhanget).

Som vanligt i konferenssammanhang föregick många viktiha debatter
i programpauserna. En sådan gällde AU-positiva psykiskt utvecklingsstörda.
I vissa fall har de boende/verksamhet under betydande restriktioner på
specialsjukhus, i andra fall på vårdhem. Oklarhet tycks i vissa fall råda
beträffande risker - detta har t ex här i Kronobergs län medfört, att
någon vid två tillfällen kommit till ett vårdhem och sedan återförts till
ett specialsjukhus, vilket verkligen inte är efterföljandsvärt.

AnnCharlotte Carlberg

76-12-07

Psykologernas bidrag till vårdhemmens inre arbete.

I olika sammanhang har medlemmar i POMS (Föreningen psykologer inom omsorgsverksamheten) diskuterat temat "vårdhemmens inre arbete". Följande är en sammanfattning av diskussioner som lett fram till ståndpunkten, att man beskriver utvecklingsstördas och närpersonalens situation på vårdhem, innan enskilda yrkeskategoriers insatser avgränsas. Vi anser det också väsentligt att betona, att andra berörda grupper får samma möjlighet att beskriva situationen, som underlag för kommande gemensamma bearbetningar.

"Det övergripande målet för omsorgerna bör vara att de utvecklingsstörda som vuxna får möjligheter att utifrån behov och resurser delta i vårt samhälle. Det innebär att de ska finna sina roller i olika miljöer och ha möjligheter att finna och uttrycka upplevelser i ett socialt samspel". (Citat Ingrid Liljeroth).

Detta mål gäller också vuxna utvecklingsstörda på vårdhem och utgör basen för vårdhemmens inre arbete. Det är inte uteslutande psykologernas eller annan omsorgspersonals uppgift att formulera mål och innehåll för vården. Vi skall ge de utvecklingsstörda möjligheten att själva bestämma sina mål och tillsammans med sin omgivning få en chans att förverkliga dem. Faran med att man ensidigt utifrån bestämmer innehåll och mål är, att man då poängterar vad som skiljer utvecklingsstörda från andra människor. Vi bör sätta den utvecklingsstörda människan i centrum istället för den utvecklingsstörde.

Vi bör alltså inte heller se på deras "livskvalitet" som annorlunda än vår egen. När man relaterar begreppet livskvalitet till begreppen normalisering och integrering, är det tydligt, att livskvalitet inbegriper alla människor, medan normalisering och integrering enbart rör de utstötta i samhället. Av avgörande betydelse är att vi ser på relationen mellan omsorgstagarnas livskvalitet och omsorgspersonalens; de sammanhänger intimt med varandra och förutsätter varandra för en meningsfull vård i den gemensamma organisationen.

En djup känslomässig kontakt mellan personal och utvecklingsstörda är av avgörande betydelse för att den utvecklingsstörde skall få möjlighet att själv bestämma sina mål och kunna förverkliga dem. I en sådan relation kan vårdpersonalen vara den som tyder och tolkar de behov som den utvecklingsstörde behöver hjälp att uttrycka. Varje utvecklingsstörd ställer egna krav på och svarar på omvärlden på sitt eget sätt. Varje utvecklingsstörd människa är en individ och måste tillgodoses som individ. Att känna igen, acceptera och uppmuntra denna individualitet är viktigt. Närpersonalen måste få möjlighet att lära sig den enskilde utvecklingsstördes sätt att meddela sina speciella behov och önsknings. Ju mer gravt utvecklingsstörd och/eller flerhandikappad personen är, desto viktigare är det att personalen ges tillfälle att tyda den utvecklingsstördes uttryckssätt.

På de vårdhem vi har idag finns få tillfällen till fördjupad kontakt och en individualiserad tolkning av behov och önskemål. En viktig orsak är, att vårdhemmen har en organisation, som i sig innebär hinder för att förverkliga de mål vi har inom omsorgsverksamheten. Vårdhemmen speglar en syn på den utvecklingsstörde som ett objekt.

När man beskriver "vårdhemmens inre arbete" för att dra slutsatser, som kan leda till förbättringar i de utvecklingsstördas livssituation där, är det alltså av största vikt att även göra en beskrivning av vårdhemmens organisation.

"Men jag anser det primära vara att analysera inkonsekvenser och inbyggda motsättningar i behandlingsorganisationer, att analysera hinder mot förändringar, skillnader mellan ideal och realiteter innan det är möjligt att komma med mer konstruktiva begrepp. Många helt eller delvis misslyckade reformer i anstaltsvärlden kan i själva verket förklaras med att man inte har tagit tillräcklig hänsyn till organisatoriska faktorer, till att en förändring påverkar ett helt system och att man därför måste tänka i systemtermer". (B. Sundin: Individ Institution Ideologi).

Psykologerna inom omsorgsverksamheten kan bl.a. i dessa frågor bidra till att belysa vårdhemmens inre arbete.

Positiva förutsättningar för att uppnå detta har identifierats och beskrivits på många sätt under de senaste åren (ref. till litteraturlista). Ett hinder är emellertid, att dessa erfarenheter inte finns tillräckligt samlade eller tillgängliga för allmän diskussion bland personalkategorier, som är anknutna till vårdhemmen. Vi ser detta som en väsentlig uppgift för snar bearbetning.

Vi vill här ta upp några av dessa erfarenheter.

Organisationen är bestämmande för arbetet både i en direkt mening och en indirekt mening. I direkt mening t.ex. vem som formellt fattar beslut och bär ansvar, och i en indirekt mening, t.ex. på vilket sätt den påverkar närpersonalen och de utvecklingsstördas roller och uppfattning om sig själva.

VIKTIGT ÄR:

- små självstyrande enheter, där besluten fattas av närpersonal och utvecklingsstörda tillsammans.

Om besluten fattas högt upp i en hierarki och med hög grad av kontroll får det som direkt följd en brist på spontanitet och flexibilitet i närpersonalens och den utvecklingsstördes handlande. Den indirekta effekten blir budskapet "att vara en sådan individ som måste kontrolleras". Hur påverkar detta närpersonalens uppfattning om sig själva och därmed deras möjligheter till djupare kontakter med de utvecklingsstörda?

- Boendegrupperna måste vara små (högst 5) och tvåkönade.

Antalet boende måste avgöras utifrån den enskildes behov. Antalet kontaktrelationer mellan individerna i gruppen utvecklingsstörda och personal ökar drastiskt med att antalet individer ökar med några få.

Ju större gruppen är desto svårare är det för personalen att uppmärksamma de små tecken och tendenser till initiativ som den utvecklingsstörde visar.

Boendet bekräftar för oss vem vi är - boendet är en viktig del av vår identitet. Vårdhemmens fasta rutiner, stora grupper etc. har som indirekt effekt att identiteten suddas ut, både för den som bor där och för den som har sitt arbete där.

- Relationen med några få (1 eller 2) personer är en förutsättning för att kunna utveckla djupare relationer till andra. Denna bindning är en förutsättning för en optimal känslomässig utveckling. Varje utvecklingsstörd bör ha en kontaktman som kan tillvarata hans/hennes intressen.

- En medvetenhet hos personalen om egna känslor för de utvecklingsstörda och för varandra.

För att få en personlig trygghet i arbetet och våga ta egna initiativ behövs regelbundna personalgrupper, där personalen bl.a. kan tala om sina positiva och negativa känslor både till de utvecklingsstörda och inom personalgruppen.

- Att den utvecklingsstörde får bo i det geografiska område, där han/hon känner sig hemma och har sina kontakter. Regeln skall vara att man inte behöver flytta för att man får problem, utan att det finns hjälp att få där man hör hemma.

- En grundutbildning för personalen som i högre grad än idag tar tillvara och utvecklar inlevelse, fantasi och öppenhet när det gäller egna känslomässiga resurser. Tonvikten bör ligga på samspelet mellan människor, inte på handikapp.

- En återkommande fortbildning i olika former under arbetstid.

- Rutiner, som utifrån vårdhemsorganisationens behov av effektivitet styr den utvecklingsstörde och närpersonalen, måste motverkas för att ge utrymme åt förändringar som speglar individens behov och önskningsar.

- En bättre ömsesidig information.

På de större vårdhemmen blir ofta problemen med den ömsesidiga informationen mycket stora. Informationen är dessutom ofta skriven eller delges muntligt på ett svårförståeligt sätt: Nyhetsinformation, information om 5-årsplaner, tidskrifter, information från socialstyrelsen m.m. når sällan ut på avdelningsnivå. De centralt placerade specialisterna och planerarna får därmed heller aldrig den feedback de skulle behöva för att praktiskt kunna förankra sin planering. Som regel stannar sådan information i vårdhemmens administrationsbyggnad. Resultatet blir att vi får en liten grupp välinformerade administratörer och specialister och en stor grupp dåligt informerade medarbetare, som har den direkta närkontakten med den utvecklingsstörde. Brister i informationen skapar osäkerhet, misstänksamhet och konflikter och stör därmed relationerna i boendemiljön.

En viktig del av informationen är att personalen får reda på vilka alternativ som finns till vårdhemmet. Konkreta erfarenheter kan fås genom studiebesök eller tillfälligt arbete på inackorderingslägenheter, dagcenter eller elevhem. Både personal och utvecklingsstöribör få del av denna information för att de skall bli medvetna om sin institution och möjligheterna till förändringar.

Slutsatser

Att beskriva vårdhemsverkligheten idag är viktigt, liksom att utöka kunskaperna om förhållandet mellan organisation och verksamhet. Detta räcker dock ej för att åstadkomma en verklig förändring.

En verklig utveckling och förändring av "vårdhems inre arbete" kan endast göras på varje enskilt vårdhem av varje enskild anställd och utvecklingsstörd tillsammans. Det är alltid individerna i organisationen som måste genomföra förändringen, om den skall inbegripa även den uppfattning om sig själva som organisationen ger utvecklingsstörd och personal.

En rapport om vårdhems inre arbete nu, ser vi som start för en spridd diskussion snarare än som färdiga riktlinjer.

Rapport från POMS'
arbetskonferens i Norberg
12 - 13 november 1976

REFERENSER

Abrahamsson, B & Rören, O. Chansen att förändra - om förändring uppifrån och nedifrån på anstalt. ALA, 1975.

Abrahamsson, B & Söder, M. Hur gör man här då? En förundersökning av avdelningsvillkor och verksamhet. Arbetsrapport nr 4 ALA, 1975.

Andersson, B., Danielsson, A. & Westerling, A. Beteendemodifikation. Teoretisk diskussion och praktiska försök på en institution för utvecklingsstörda. Socialstyrelsen, byrå LÅ2, 1972.

Attius, K. och Ekermo, K. Hej Hugo! Forskningsrapport nr 9 BIG-gruppen (Gruppen för behandlings- och institutionsforskning) Ped. Institutionen, Stockholms Universitet 1973.

Brusén, P & Placht, R. Förutsättningar i boendet för utvecklingsstördas sociala anpassning. Rapport Psykol. avd. Ulleråkers sjukhus, Uppsala, 1974.

Carter, C., Lindholm, B. & Håkansson, S. Dom eller några av oss. Beteendevetenskapliga institutionen, Lunds universitet, vt 1975.

Ericsson, K. & Ericsson, P. Förändrade mål på en vårdavdelning. Rapport, Psykol. avd. Ulleråkers sjukhus, Uppsala, 1975.

Kanold, A. (red) Vård och värderingar. En bok från stiftelsen ALA 1976.

Knights, J & Söder, M. Personalens arbetssituation på inackorderingshem och vårdhem för utvecklingsstörda. Rapport, Psykol. avd. Ulleråkers sjukhus, Uppsala, 1974.

Kylén, G. Målsättningsanalys och boende. Psykisk Utvecklingshämning, 2, 1972.

Liljeroth, I. Den utvecklingsstördes identitetsutveckling och samhällsroll. SÖ-rapport "Personlighetsutvecklande åtgärder i särskolan", byrå L3:1, 1974.

Lundblad, E. & Viktor, E. Det är inte lätt att göra sig så säker. Rapport, Psykol. avd., Ulleråkers sjukhus, Uppsala, 1976.

Nilsson, A-C. & Thunman, M. Toaletträningssystem baserat på social inlärningsteori - rapport från en vårdavdelning för utvecklingsstörda. Rapport, Psykol. avd. Ulleråkers sjukhus, Uppsala, 1972.

Olafsdottir-Jeremiasen, K. & Stoltz, K. Dom lyssnar ändå inte på oss. Erfarenheter från en samtalsgrupp med vårdpersonal på en institution för utvecklingsstörda vuxna. Rapport, Psykol. avd. Ulleråkers sjukhus, Uppsala, 1976

Sundin, B. Individ, institution, ideologi. Aldus/Bonniers, Stockholm, 1971.

Söder, M. Arbetsrapport nr 1 - 3 från projektet "Anstalter för utvecklingsstörda". ALA, 1973 - 1975.

Söder, M. Från idiot, asocial och sinnesslö till utvecklingsstörd och förståndshandikappad. Ur "Undantagen. De psykiskt utvecklingsstörda har ordet". Pockettidningen R. Stockholm, Frisma, 1973.

Söder, M. Anstalter för utvecklingsstörda. Delrapport I. En historisk - sociologisk beskrivning av utvecklingen 1800 - 1910. ALA-rapport 163, 1974.

Söder, M. Anstalter för utvecklingsstörda. Delrapport II. En historisk - sociologisk beskrivning av utvecklingen 1910 - 1944. ALA-rapport 210, 1974.

Wändell, C. Kritiska faktorer i eftervård. Rapport, Psykol. avd. Ulleråkers sjukhus, Uppsala, 1974.

ÄR KOPIAN BÄTTRE ÄN FÖREBILDEN?

I New Jersey, U S A, finns en organisation, The Bancroft school, som i sin reklam säger sig ha verksamhet i Skandinavien som förebild.

Jag hade tillfälle att följa verksamheten vid Bancroft hösten 1976 och tyckte att man lyckats skapa något som i vissa avseenden är ännu bättre än våra inackorderingshem. Träningen var mera systematisk och verklighetsanpassad än motsvarande verksamhet i Sverige.

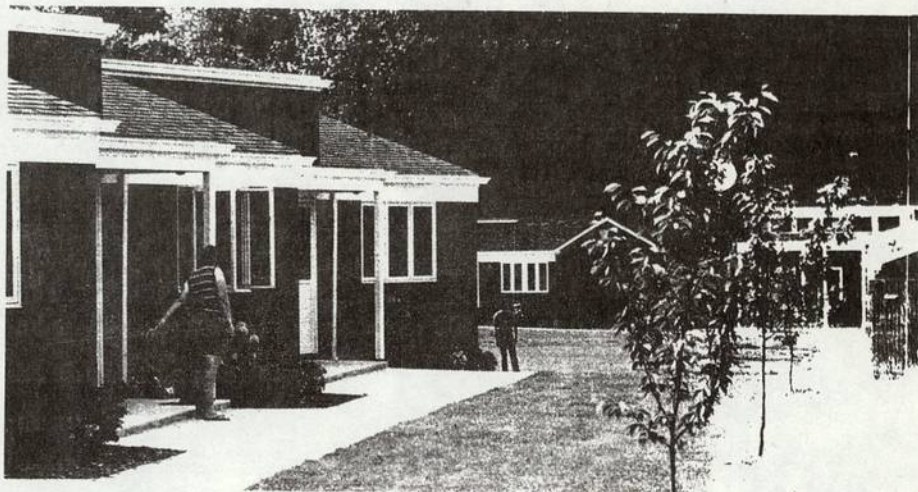
Den stegvisa träningen framgår av bildsviten nedan.

What is The Bancroft Community and Whom Does It Serve?

The Bancroft Community is a happy alternative to the automatic drifting of the handicapped individual into a listless, custodial-type life after reaching young adulthood. For persons, 16 years of age and older, whose potential is limited by learning disabilities, mental retardation

and emotional problems of adjustment, The Community offers extraordinary services leading to self-realization and social involvement. In doing so, The Community helps young men and women live as normally as their handicaps will allow them to live. The Community was

established in 1973 and is patterned after successful counterparts in Sweden and Denmark. Like The Bancroft School from which it sprang, The Community operates on a non-profit basis.

MEDLEMSAVGIFT 1977

Det är dags nu att betala medlemsavgiften i POMS för 1977.

Enligt årsmötesbeslut i somras är medlemsavgiften för -77 35:-.

Betala helst omgående. Använd gärna bifogade inbetalningskort och anteckna där också dina telefonnummer. Dessa kommer då in i medlemsförteckningen och underlättar kontakten mellan oss.

MEDLEMSAVGIFT 1976

Du som glömt avgiften för -76 finns med i listan nedan. Ta en titt och använd sedan inbetalningskortet till ytterligare 30:-, som avgiften för -76 är.

Christel Brunberg-Lindholm
Anita Gustavsson
Beatrice Horoszowska
Evy Johansson
Kerstin Liljedal
Kjell Lindqvist
Annika Medak
Tore Mordal
JaAnne Monthén
Lars Neldrup
Caisa Nelsson

Bengt Nimeus
Mari-Anne Olsson
Gunnel Pettersson
Britta Ryde-Brandt
Christer Sandahl
Gunnar Stangvik
Marita Starke
Gunilla Svensson
Mårten Söder
Eva-Lena Sjöö
Birgitta Zenker

K A L L E L S E

POMS' nästa styrelsemöte äger rum
fredagen den 11 mars kl 15.30
i Omsorgsstyrelsens lokaler
Hotellplatsen 2, 2 tr, GÖTEBORG.
Styrelsemöten är öppna för alla
POMS-medlemmar. VÄLKOMMEN !

move into The Community Home. The Home can accommodate as many as eight young adults and is staffed by a husband-and-wife team. Under their supervision, residents

planning, shopping, cooking, house cleaning, clothes washing and personal hygiene. Recreational and leisure-time activities receive a fair share of attention, too. In time, each

basic living skills and moves on to the next phase of residential training.

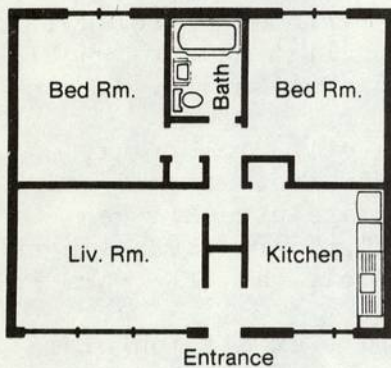

Residential Training: A Garden Apartment

Residents gain a healthy degree of independence when they move from the Home into one of our garden apartments. These cheerful, two-bedroom units are shared by at least two and sometimes three occupants. Staff members regularly visit the occupants imparting instructions

about additional skills required for apartment living. In this phase, residents enjoy more liberty to express their particular preferences and tastes in menu planning, cooking, household tasks and use of leisure time. Intentionally, there are no stores or *planned* recreational facili-

ties on Bancroft Community property. To buy groceries or go to the movies, for example, residents must travel into nearby towns and cities. Thus, through contact with non-handicapped neighbors, Bancroft residents take a crucial step forward in normalization.

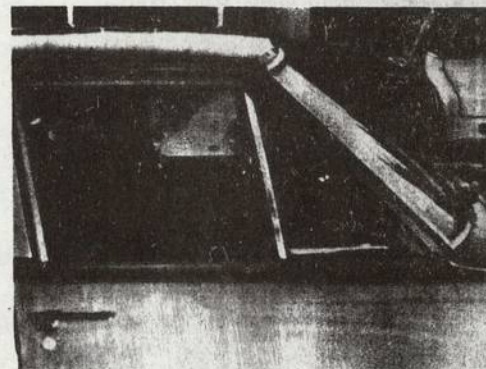

Residential Training: Moving Out

At this point, the resident rents his own apartment away from The Bancroft Community. To ease the adjustment to new surroundings, a staff member pays regular visits to offer support and instruction to the increasingly independent individ-

ual. The final phase of residential training starts when regular staff visits stop. Support is withdrawn gradually. The degree and frequency of help offered is flexible. It can increase or decrease or cease entirely. It can be resumed later. Conceivably,

there could be periods when support visits might number several a day or only one a month. The determining factor is quite simple: when staff support is needed, the individual gets it.

MONGOLOIDA BARN

Riks-FUB har startat utgivningen av en ny skriftserie, vars tre första nummer nu kommit.

1. Hemma eller borta? Ett inlägg om elevhemsboende för utvecklingsstörda barn och ungdomar.
2. Första informationen om utvecklingsstörning. Tio barns föräldrar berättar.
3. Mongoloida barn 1. Om Mongoloida barn under spädbarnsåldern. Inom kort utkommer nr 4, Mongoloida barn 2. Om mongoloida barn efter spädbarnsåldern och fram till vuxen ålder.

Mongolism, Downs syndrom, har uppfordrat många att skriva broschyrer och annat informationsmaterial och, ingen nämnd eller glömd, en hel del felaktiga schabloner har spridits genom osaklig och dåligt underbyggd "faka" OM det finns behov av särskilda broschyrer om just mongolism, bör de dock innehålla ungefär det som FUB:s skrift gör.

På 16 sidor beskrivs det mongoloida spädbarnsåret på ett odramatiskt, naturligt och "icke-kliniskt" sätt, som är helt välgörande. Naturligtvis framhålls de särskilda svårigheterna med den långsammare utvecklingen hos barnet, men mycket under rubrikerna "Mat och skötsel", "Språkutvecklingen" och "Barn-föräldrar-familj" kunde vara skrivet för föräldrar till barn i allmänhet.

Några "plumpar i protokollet" noteras. Så konstateras t ex att mongoloida barn vanligen finner sig bra tillrätta på institutioner samt att de flesta också är musikaliska, men det förmår inte att förstöra ett gott helhetsintryck. Broschyren ger jag gärna till föräldrar och andra intresserade och fortsättningen i del 2 emottas med förväntan.

Hans W

Nordiska Förbundet Psykisk Utvecklingshämning, NFPU

har beslutat att engagera sig i frågan om syskon till utvecklingsstörda. Som ett första steg har man planerat en svensk konferens preliminärt i mitten på september. Man vill nu komma i kontakt med de omsorgspsykologer och omsorgskuratorer som är intresserade av att leda varsin samtalsgrupp med syskon.

Intresserade ombedes kontakta Iambe Liffner tel: 013/ 10 20 20

(omgående)

UTVECKLINGSMEDICIN

En stencilerad rapport med den intresseväckande titeln "Utvecklingsmedicin - meningslös provokation eller konstruktivt alternativ. Funderingar kring omsorgsmedicinens framtid" har kommit på POMS' bord. Författare är Poul Hanehøj, överläkare vid vuxeninstitutionerna i Kalmars läns omsorgsstyrelse.

I skriften ger Poul sina personliga synpunkter på medicinens roll i omsorgerna och oligofrenologiens eller "utvecklingsmedicinens" roll hos allmänläkaren. Inledningsvis konstateras, att omsorgsmedicinens starka koppling till psykiatrin har två ödesdigra följder. Dels kvarstår en statisk medicinsk grundsyn hos många psykiater, vilket ställer dem i motsatsförhållande till framför allt psykologer och kuratorer, dels kommer den somatiska sidan i skuggan av den psykiska. I några punkter klargörs författarens synpunkter på framtiden, bl a betonas att alla läkare måste studera utvecklingsmedicin eftersom de utvecklingsstördas sjukvård bedrivs inom samhällets normala sjukvårdsorganisation. Speciella läkare för utvecklingsstörda måste dock finnas eftersom träning, utveckling och rehabilitering måste vila på medicinsk grund och att speciella metoder måste användas i undersökning och behandling av utvecklingsstörda. Med flera belysande praktiska exempel visas, att speciell förståelse och kunskap behövs för att rätt tolka symtom och besvär från utvecklingsstörda patienter.

Avslutningsvis diskuteras läkarens roll i rehabiliteringsarbetet. Poul konstaterar, att de framsteg som gjorts de senaste tjugo åren när det gäller träningen av utvecklingsstörda inte har gjorts på grund av läkarna utan snarare trots läkarna. Många läkare begagnar varje tillfälle att varna för träningsoptimism, vilket är en följd av den klassiska psykiatriska fostran som betonar det statiska. I stället önskas att man utgår från att ingen träning på förhand får anses utesluten och att läkarens uppgift är att fastslå förutsättningarna, att påpeka de troligast framgångsrika vägarna och att korrigera kroppsliga och psykiska handikapp så långt det är möjligt.

Poul Hanehøj har i sin skrift presenterat ett stimulerande stoff för diskussion bland läkare och andra i omsorgsteamet. Förhoppningsvis väcker tankarna den debatt som författaren önskar.

Hans W

Var läses allt som skrivs? Säkert läser du ett och annat, vars existens vi andra också skulle ha behållning av att känna till. Genom POMS-bladet. Skriv till oss. Du har säkert lika ont om tid som alla andra, så vänta inte. Skicka en rad eller två till någon av psykologerna vid POMS-red. Omsorgsstyrelsen, 430 50 KÅLLERED.

POMS har yttrat sig över Skolöverstyrelsens förslag till anvisningar för verksamhetsträning. Marit Kihlman har sammanställt POMS' svar enligt följande

Helhetsintrycket av det presenterade förslaget till anvisningar är positivt. Det syns oss teoretiskt väl underbyggt. Den stora flexibilitet, som medges i anvisningar och bestämmelser, satsningen på i första hand personlighetsutvecklande aktiviteter och betoningen av att verksamhetsträning bör ha "vuxen" prägel har främst bidragit till denna positiva bild. Vi är emellertid övertygade om, att de ambitiösa målen för verksamhetsträning kan förverkligas endast, om undervisningsgrupperna begränsas till 4 elever och lokalerna utformas för sitt ändamål.

MÅL

Vi finner det värdefullt att man i formuleringen av målet för verksamhetsträning betonat utvecklingen av elevens känslö- och viljeliv och den viktiga dialogen elev - lärare.

ELEVEN

Den teoretiska utgångspunkten för läroplanen, E.H.Erikssons psykodynamiska beskrivning av personlighetsutveckling, utgör en god grund för förståelse av utvecklingsstörda på tidiga utvecklingsnivåer. Forskning har verifierat teorins giltighet inom området. Praktiska erfarenheter av personalutbildning inom omsorgsverksamheten tyder på, att Erikssons teori har ett utomordentligt pedagogiskt värde.

ELEV-LÄRARE

Vi ser positivt på, att man bemödat sig att betona att eleverna är nå väg in i vuxenvärlden och bör bemötas i enlighet härmed. Det är tyvärr inte överflödigt att upprepa detta påpekande, vilket också sker i det föreliggande förslaget.

ALLMÄNNA ANVISNINGAR

Anvisningarnas roll

Påpekanen att programmen måste göras individuellt, medger flexibilitet vid tillämpningen av anvisningarna. Detta är en nödvändighet i verksamhet med den elevgrupp det gäller.

Inskolningsperioden

Vikten av en mjuk inskolning kan inte nog understrykas. Elevernas trygghet i skolmiljön utgör en av de viktigaste förutsättningarna för meningsfull verksamhet. Man kan ytterligare understryka detta genom att påpeka att sammanförande av elever till grupper inte får forceras.

Arbetslag

En förutsättning för att arbetslaget ska kunna fylla den viktiga funktionen att ge stöd och inspiration åt dem som ingår och hjälpa dem att klara den osäkerhet, som arbetet med gravt utvecklingsstörda elever kan ge upphov till, är att antalet medlemmar i laget begränsas. Den primära gruppen runt eleven, det egentliga arbetslaget, bör inte överstiga 5 personer. Ett alltför stort arbetslag kan omöjliggöra den trygghet och öppenhet medlemmarna emellan, som är förutsättningen för ett verkligt samarbete. Detta nämns på sid 17 under SAMVERKAN inom skolan, men förtjänar att ytterligare understrykas.

Elevassistenter

Det är enligt vår mening helt nödvändigt, att en bestämd elevassistent knyts till varje klass. Lagarbetet äventyras, om olika personer är verksamma i klassen vid olika tillfällen. Elevernas behov av stabilitet och trygghet i skolsituationen fordrar också, att elevassistenterna inte byts under läsåret.

Samordnad specialundervisning

Det bör påpekas, att samordnad specialundervisning i gymnastik till elever med motoriska handikapp lämpligen bör ges av sjukgymnast.

Läromedel

Det är bra, att man påpekar att läromedel helst bör utgöras av verkligheten och hämtas ur vuxenvärlden. Om lärarna skall kunna tillverka individuella läromedel fordras också ett visst mått av tekniska resurser, något som bör markeras ytterligare.

Den fysiska miljön i skolan

En av förutsättningarna att genomföra verksamhetsträning enligt läroplanen är att tillräckliga och anpassade lokaler finns att tillgå. Det är också värt att påpeka, att en alltför liten enhet (t.ex. en klass) utgör en för liten bas för den mångsidighet i aktiviteter, som föreslås. Den skisserade modellen för samverkan inom skolan (sid 16) förutsätter, att flera klasser (helst både verksamhetsträning och yrkessträning) lokaliseras tillsammans. Det är också väsentligt för elever, som står på gränsen att kunna tillgodogöra sig yrkessträningens undervisningssituation, att någon sådan klass finns vid samma enhet som verksamhetsträning. Härigenom underlättas övergången mellan skolformerna.

SAMVERKAN

Hem - skola

Beskrivningen av de skilda rollerna för hem (boendeenhet) och skola förefaller riktig. Man bör nog vara medveten om, att denna rollfördelning ännu inte är allmänt accepterad och att kontakterna skola - hem måste vara täta för att bygga upp ett förtroendefullt samarbete.

Inom skolan

En verklig samverkan förutsätter att planeringssammankomster, gruppstäm-
tal för lärarlaget etc. schemaläggs. Detsamma gäller för planering av

de individuella programmen. Begränsningen av arbetslagets storlek är en av de viktiga aspekterna på samverkan (se även kommentarerna under Arbetslaget).

TIMPLAN

Uppdelningen av aktiviteterna i grova ämnesblock utan gränser förefaller riktig. Det är också bra, att man i bestämmelserna tagit hänsyn till behovet av variation i undervisningstid och ämnesinriktningar.

Allmänna bestämmelser

Läroplanen hänvisar vad gäller elevantal för bildande av klass till omsorgsstadgan § 39. Vore sig man avser att tillämpa bestämmelserna för yrkesskolan eller träningskolan, blir klassen tillräckligt liten för att möjliggöra den långt drivna individualisering, mångsidighet i aktiviteter och förläggning av aktiviteter utanför skollokalerna, som föreslås i anvisningarna för verksamhetsutövning. Om innehållet i verksamheten ska få den kvalitet, som antyds i de föreslagna anvisningarna, måste antalet elever i undervisningsgruppen begränsas till 4. Praktiska erfarenheter på fältet talar entydigt för att detta antal inte kan överskridas. I den primärgrupp eleven tillhör ingår då 6 personer, d.v.s. 4 elever, lärare och elevassistent. Det tål att upprepas, att den elevgrupp som är aktuell för verksamhetsutövning består av personer på tidig utvecklingsnivå, ofta med tilläggshandikapp och som tidigare ofta haft särskild undervisning. Detta förhållande omnämns också på annat ställe i anvisningarna (sid 38). Vi ser en rimlig gruppstorlek som den viktigaste förutsättningen överhuvudtaget för att genomföra de mycket ambitiösa intentionerna i läroplanen.

KURSPLANER

Det är positivt, att man i de allmänna synpunkterna ger stor frid åt Arbetslaget att utforma programmet för verksamheten. Vi ser också med tillfredsställelse, att man hemödat sig om att ge rikligt utrymme för kontakt och kontaktutövning, och att man i målen för de olika ämnesblocken betonat de personlighetsutvecklande aspekterna.

Man kan tänka sig, att inom ämnesområdena drama, rytmik, musik och dansande verksamhet engagera specialutbildade pedagoger eller konstnärligt verkans personer. Behovet av speciellt intresserade lärare får väl alltid vägas mot behovet att begränsa personkretsen runt eleverna och i arbetslaget. Brist på specialutbildade lärare kan kompenseras med efterkommande fortbildning i de aktuella momenten. När det gäller dramatik, torde det vara särskilt viktigt, att lärarna själva får lära sig använda denna uttrycksform för att kunna genomföra övningar med eleverna.

I momentet manuell träning är det väsentligt, att den skapande verksamheten utformas så, att den syftar till vidareutveckling av den rannes uttrycksmöjligheter.

Grundläggande träning enligt yrkesträningens läroplan skulle kunna ges genom individuell eller gruppvis integrering i yrkesträningsklass för de elever, som bedöms kunna gå över till denna skolform. En förutsättning för ett smidigt utbyte är den tidigare nämnda lokalmässiga samordningen mellan verksamhetsutövning och yrkesträning.

I anvisningarna för gymnastikämnet talas om samråd med sjukvården vid planering av undervisningen. För den elevgruppen, som här avses, borde det vara lämpligt att en sjukgymnast står in som kompanjonslärare och ledes deltar i själva undervisningssituationen. Om gymnastiklärare och sjukgymnast inte kan samråda, bör sjukgymnasten vara närvarande vid planeringen av undervisningen.

konventionell utbildning ska svara för gymnastikämnet, bör nötbarns- utbildning ges i grunderna för psykomotorisk utveckling samt sjukgymnastik.

METODIK

Ett av de svåraste momenten i undervisningen torde vara träningen av elevernas gruppmedvetande och deras förmåga att arbeta tillsammans med och/eller i närheten av andra människor. Anvisningarna borde fördjupas på detta område:

En enskild elevs program och dagsrutin exemplifieras i slutet av metodikavsnittet. Vi tror, att exemplen kan vara realistiska, om våra synpunkter på gruppstorlek beaktas och om schemalagd planering får tillräckligt stor andel av arbetslagets arbetstid.

poms

Nummer 26

Mars 1977

Innehåll

Sid

Redaktionens sida	1
Nytt från Styrelsen	2
Omsorgslagens översyn - upprop	3
Nytt informationsmaterial	4
Skrivelser rörande psykologkonferens	5
Om POMS till Psykologförbundets kongress	7

Bilaga

Medlemsförteckning med kretsindelning	11 sid
---------------------------------------	--------

bladet

H E J D Ä R! du som slitit ditt hår och förtärt dina naglar, i förtvivlad väntan på vårt föreningsorgans utgivande!

NU! har du din chans att medverka till POMS-bladets kvalitetshöjning.

Alla bidrag i form av synpunkter på tidningens utformning och utgivning mottages med stor entusiasm, av oss som själva tycker det är svårt att efterträda en så förträfflig utgivare som Karin.

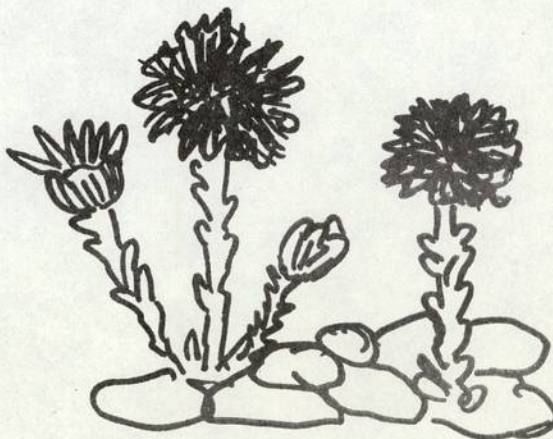
Har du dessutom några tankar ,som i artikelform kan bidra till ett bättre POMSblad, så är vår lycka fullständig.

Vi planerar att ge ut ytterligare ett nummer i maj och ett i augusti. I maj-numret är det bra om vi kan ta upp förslag till ämnen inför konferensen i höst.

ALLTSÅ! Vi väntar på dina synpunkter i skriftlig form.

Posta dem till: Juri Sonn
Omsorgsstyrelsen
430 50 Kållered

Vårliga VÄSTKUSTHÄLSNINGAR
redaktionskommittén

NYTT FRÅN STYRELSEN

ÅRSMÖTET:

Som Ni vet ordnar SoS ingen konferens i år för samtliga omsorgs-psykologer.
 POMS kommer emellertid att arrangera en sommarkonferens, dock något senare än traditionellt.
 Södra Kretsen har åtagit sig arrangemanget kring konferensen. Trolig plats blir en folkhögskola i Blekinge och trolig tid blir i början av september. Olika ämnen för konferensen är föreslagna, bl a diskussion kring omsorgslagen inför överarbetningen.

Arbetsgruppen för konferensen består av:
 Britt-Marie Ekoff } sammankallande
 Gunilla Skogh }
 Marit Kihlman
 Ann-Charlotte Carlberg
 Boel Lindholm
 Monika Lannerud
 Ulla-Britt Odelhög

Hör av Dig till någon av dessa med synpunkter kring konferensen! Adress och telefonnummer hittar Du i adressbilagan.

+ + + + +

KRETSARBETET!

Samtliga kretsar har nu valt sina kretsombud. Vi i styrelsen hälsar därför kretsombuden extra välkomna till nästa styrelsemöte, som äger rum i Norrköping fredagen 22 april (se kallelse nedan).
 Det är av stor vikt att samtliga kretsombud försöker komma, speciellt med tanke på sommarkonferensen! Samla redan nu in idéer och synpunkter från kretsen.
 Diskussionen kring omsorgslagen är ju också lämplig att förbereda lokalt innan den följs upp på sommarkonferensen.

+ + + + +

KALLELSER TILL STYRELSEMÖTEN 77 04 22 samt 77 06 03.

Härmed kallas Du till styrelsemöte fredagen 22 april, kl 15.00.
 Lokal: Karin Attius bostad, Flemingat. 30, Norrköping.
 samt till styrelsemöte fredagen 3 juni kl 15.00.
 Lokal: Landstingets sociala avd., Fiskargat. 6, Halmstad.

+ + + + +

☞ Pekpinne från kassör: Du har väl betalt Din medlemsavgift???

☞ Pekpinne från sekreterare: Du anmäler väl adressförändring????

POMS

FÖRENINGEN
PSYKOLOGER INOM
OMSORGSVERKSAMHETEN

ny adress: A.Westerling (sekr)
Slingan 36
302 30 HALMSTAD

Några POMSARE hörde av sig om detta brev. Vi vet, att Ni är många flera, som tänkt skriva - gör det nu! Säkert kommer vi att diskutera omsorgslagen vid årets konferens, Dina synpunkter behövs för planeringen av konferensinnehållet. Observera också, att socialdepartementet nu sänder ut en diskussionsPM, innan ev utredningsdirektiv presenteras!

TILL
DIG SOM MEDLEM I POMS,

På olika sätt har framkommit, att omsorgslagen står inför en snar överarbetning.

Bl a hade vårdcheferna vid sin konferens i december 1976 diskussioner om det material, som bifogas dessa rader.

Detta är självfallet en viktig fråga även för POMS. För att markera detta beslöt POMS styrelse vid sammanträde 77 01 28, att varje medlem skulle tillskrivas, för att man skulle erhålla en uppfattning om a) hur POMS skall arbeta för att få fram välgrundade förslag rörande en förändrad omsorgslag (kretsarbete? tema för särskild konferens?)

b) vilka synpunkter, som medlemmarna redan idag har på omsorgslagen och på frågor, som bör beaktas vid en överarbetning.

Redan tidigare har olika POMS-medlemmar vid konferenser pekat på avsnitt i lagen, som varit mogna för överarbetning. Detta material bör också aktualiseras.

Styrelsen för POMS markerar än en gång det väsentliga i att Du hör av Dig till någon av styrelsens ledamöter (se nedan) före nästa styrelsesammanträde **den 22/4 !**

Växjö i februari 1977

För POMS styrelse - med hälsningar

AnnCharlotte Carlberg
AnnCharlotte Carlberg
Bokelundsv 13 c, 352 48 VÄXJÖ

Styrelsen:

Astrid Westerling (adress ovan)
Marit Kihlman (Kontrollörsg. 8
252 40 Helsingborg)

Karin Attius (Flemingsg. 30
60224 Norrköping)

Kristina Norén (Flugsvampsv 85
141 46 Huddinge)

Regeringen har vid sammanträde den 4 december 1975 bemyndigat chefen för socialdepartementet att tillkalla högst nio sakkunniga för att utreda frågan om ny lagstiftning för hälso- och sjukvården. Avskrift av protokollet från nämnda sammanträde bifogas, av vilket framgår att även den framtida utformningen av lagstiftningen beträffande omsorgerna om psykiskt utvecklingsstörda bör utredas samtidigt.

Sedermera har diskuterats om inte en översyn av sistnämnda lagstiftning bör ske med förtur, men något beslut härom har veterligen ännu ej fattats.

Gruppens uppgift blir nu - med utgångspunkt i vad som anföras i förenämnda protokoll - att utforma direktiven för en kommitté som skall utreda den framtida utformningen av lagstiftningen om omsorger om psykiskt utvecklingsstörda. Följande punkter bör särskilt beaktas:

- 1) Ramlag eller detaljlag; integrering med annan lagstiftning (t ex rörande barnomsorg)?
- 2) Huvudmannaskapsfrågor
- 3) Personkretsen, olika åldersnivåer
- 4) Rättssäkerhetsfrågor (t ex beslutsnämndsinstitutionen)

NYTT INFORMATIONSMATERIAL!

ATT FÅ LEVA SOM EN MÄNNISKA

utvecklingsstörda berättar om sig själva - är titeln på en folder, som riksförbundet FUB nyligen presenterat.

Tydliga bilder, provocerande mellanrubriker och däremellan lättläst text med ett innehåll, som väl ägnar sig till debatt t ex vid föräldramöten, personalkonferenser, utbildning vid vårdskolan. Bl a berörs boende och arbete. Röd tråd är "man måste väl i alla fall få bestämma över sånt som rör en själv va??"

Samtidigt har riksförbundet FUB gjort en broschyr för information till förtroendevalda och tjänstemän i kommunen, en affischutställning och en kortform av FUB's målprogram.

Allt detta och en mängd annat informationsmaterial kan man beställa från riksförbundet FUB, tel 08/24 62 10.

POMS

FÖRENINGEN
PSYKOLOGER INOM
OMSORGSVERKSAMHETEN

ny adress: c/o A. Westerling (sekr)

Slingan 36

302 30 HALMSTAD

Till

Socialstyrelsen

Byrå LÅ 2

Stockholm

I skrivelse av den 77-01-24, vilken bl a tillställda POMS, har socialstyrelsen aviserat en förändring beträffande den årliga konferensen för psykologer inom omsorgsverksamhet. Endast chefspsykologer eller motsvarande kommer att inbjudas.

Skrivelsen behandlades vid styrelsesammanträde inom POMS 77-01-28.

POMS' styrelse beklagar i hög grad den aviserade förändringen och ställer sig undrande inför vilka motiv, som kan finnas för denna åtgärd.

POMS' styrelse vill ge uttryck åt en önskan om att den tidigare konferensformen bibehålles.

Många landsting ser denna form av konferens som en möjlighet till utvecklande/utbildande kontakter mellan olika läns psykologgrupper och är inte främmande för att flera än en psykolog bevisar konferensen som tjänsteupdrag.

Från socialstyrelsens sida har man fn aktualiserat ett aktivt deltagande från POMS' och andra grupper av medarbetare inom omsorgsverksamheten rörande diskussioner om omsorgslagens ev förändring. Detta ser vi som ett tungt vägande skäl för en konferens enligt den tidigare modellen med ett större antal deltagare.

Växjö i januari 1977

På vägnar av föreningen POMS

AnnCharlotte Carlberg
/AnnCharlotte Carlberg/
ordförande

SOCIALSTYRELSEN

Byrå LÅ 2

Tjänsteställe, handläggare, tfnankn

Psykolog Teut Wallner, LE

Datum
1977-02-08

Ert datum

Beteckning
Dnr LÅ 2:61-46/77

Er beteckning

770203
6

Föreningen psykologer inom omsorgs-
verksamheten
c/o A. Westerling
Slingan 36
302 30 HALMSTAD

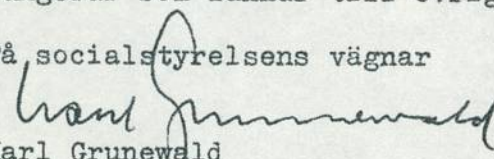
Föreningens skrivelse från januari 1977 angående konferens för psykologer inom omsorger

Under de gångna åren har omsorgspsykologerna oftast träffats minst en gång om året på en av socialstyrelsen anordnad konferens. Syftet med dessa konferenser har varit att under ett intensivt utvecklingsskede diskutera gemensamma frågor och problem, utbyta erfarenheter angående metoder och arbetsmodeller samt utveckla förslag till nya sådana.

Sedan något år tillbaka finns psykologer vid samtliga omsorgsstyrelser - i de flesta fall tre eller flera personer. Verksamheten har i viss mån funnit former och rutiner.

I samråd med landstingsförbundet har vi därför beslutat att anordna psykologkonferenserna på samma sätt som de årliga vårdchefs-, chefkurators- och överläkarekonferenserna. Detta förutsätter att omsorgsstyrelsernas chefspsykologer (motsv.) fungerar som länkar till övriga psykologer.

På socialstyrelsens vägnar

Karl Grunewald

Postadress
106 30 STOCKHOLM

Gatuadress
Linnégatan 87
Wallingatan 2
Apelbergsgatan 40

Telefon (växel)
 08 - 14 06 00
 08 - 23 60 60
 08 - 24 93 40

Telegram
socialstyret

Postgiro
1 56 16 - 6

Patricia Ericsson har av styrelsen blivit ombedd att skriva om POMS till psykologförbundets kongress.

Redogörelse för föreningen POMS och dess verksamhet.

Föreningen POMS (Psykologer inom Omsorgsverksamhet) bildades juni 1972. Enligt stadgar är föreningens syfte "att verka för att psykologiska aspekter av omsorgsverksamhet blir tillgodosedda samt att bevaka sådana speciella intressen, som ej särskilt beaktas av annan sammanslutning (fackförbund eller liknande)". Den är alltså en intresseförening som bevakar fackmässiga frågor inom omsorgsområdet. Medlemskap är öppet för psykologer och beteendevetenskapliga forskare med inriktning mot omsorgsområdet. Vid årsskiftet 76/77 fanns drygt 200 medlemmar. Vid sista årsmötet, juni 1976, beslöt medlemmarna att behålla föreningens oberoende ställning gentemot fackförbundet, med motivering att man bättre kunde följa föreningens målsättning när man inte samtidigt behöver bevaka de fackliga frågorna.

Föreningens funktion för omsorgspsykologer och övriga medlemmar kan anses vara tudelad. Dels den utåtriktade verksamheten där man verkar som pressure-group vid bevakning av psykologiska aspekter kring omsorgsfrågor (t ex i utvecklingen av alternativa vårdformer till de kritiserade specialistsjukhusen) samt som remissinstans i frågor som rör omsorgsfältet. Under de fyra år som föreningen har funnits, har man yttrat sig i åtskilliga ärenden samtidigt som man har initierat kontakter och diskussioner med olika grupper såsom föräldrar, kuratorer och vårdchefer, för att diskutera gemensamma frågor.

Genom utgivningen av ett medlemsblad, POMS-bladet, har föreningen också verkat för en löpande diskussion av olika angelägna frågor. Bladet har även fungerat som ett led i föreningens andra funktion, nämligen den inåtriktade verksamheten. Medlemmar har kunnat ta del av andras erfarenheter och synpunkter samtidigt som man har kunnat hålla sig informerad om viktiga händelser inom omsorgsvärlden. I samma syfte har diskussions- och studiedagar hållits inom de olika kretsarna, ibland tillsammans med representanter för andra yrkesgrupper och/eller föräldrar. Sammanlagt har 7 konferenser anordnats med problemlösning, fortbildning och informationspridning som viktigaste funktion. Till dessa konferenser har representanter för andra grupper inbjudits, likaså kollegor från grannländer.

Under året har föreningsmedlemmar, tillsammans med redaktören för Psykolognytt, författat ett temanummer med titeln "Psykologerna inom Omsorgen", och under 1973 medverkade föreningen vid utgivningen av pockettidningen R:s nummer "Undantagen - de psykiskt utvecklingsstörda har ordet".

Trots den snabba utvecklingen som har skett under senare år, är psykologerna inom omsorgsfältet ett relativt liten grupp, drygt 100 inrättade tjänster. Tills nyligen har många psykologer suttit ensamma med ett helt landsting som sitt arbetsfält. Föreningens verksamhet har bidragit till att bryta denna isolering som många upplevt. Genom att identifiera och lära känna sina kollegor, har man funnit stimulering i sitt dagliga arbete och tillsammans kunnat formulera gemensamma problem, men även lösningar.

Uppsala i februari 1977
Patricia Ericsson
å föreningens vägnar.

ADRESSLISTOR

Följande bilaga är en medlemsförteckning med medlemmarna uppdelade efter distrikt. Kretsombuden är inringade!

Hemadress och hentelefonnummer är medtagna.

Var vänlig och kolla Din adress och telefonnummer här, och meddela ev. ändringar till Ditt kretsombud. Meddela samtidigt adress och telefonnummer till Din eventuella arbetsplats!

Om kretsombuden i sin tur vänligen kompletterar och rättar listan på ovannämnda sätt och skickar ett ex av den till sekreteraren, kommer alla att till årsmötet få en aktuell medlemsförteckning med både hem och arbetsadress och telefonnummer.

<u>NAMN</u>	<u>BOSTAD</u>	<u>ARBETE</u>
<u>NORRA KRETSEN</u>		
Gunilla Berglund	Tjärkovsg. 18 B 951 35 Luleå Tel. 0920-28990	
Carina Conradsson	Bangat. 13 B 902 37 Umeå Tel. 090-11 79 21	
Christina Goetzinger-Falk		AMU-centret Box 203 860 22 Sundsbruk 2 Tel. 060-53 64 00
Anita Gustafsson	Regementsg. 6 902 33 Umeå Tel. 090- 13 39 08	
Lillemor Hagberg	Eriksbergsv. 11 831 00 Östersund Tel. 063-10 20 94	
Stina Håkansson	Schlstedtsv. 27 871 00 Härnösand Tel. 0611-189 09	
Håkan Larsson	Björkhemsg 11 831 00 Sollefteå	
Eva Maria Lindström	Sollidens personalbostad rum 31 831 02 Östersund	
Lars Neldam	Vinkelgat. 2 A 840 60 Bräcke	
Åsa Nilsson	Måläng 268 830 22 Fåker Tel. 063-610 35	
Tommy Nyholm	Ollonbacken 7 860 24 Alnö Tel. 060-55 65 86	
<u>Strömsten Leif</u> kretsombud	Hemgårdsv. 3 920 10 Vindeln	
Ellen Goran Sundquist	Kungsg. 32 902 45 Umeå Tel. 090-11 91 43	
Anita Wester	Vargv. 45 902 38 Umeå Tel. 090-12 75 61	

forts Norra Kretsen

NAMNBOSTADARBETE

Westergård Bo

Bergv. 5
932 00 Skelleftehamn
Tel. 0910-317 73SÖDRA KRETSEN

Christina Bystedt

Qvantenborgsv. 4 A
222 38 Lund
Tel. 046-13 48 21

Ann-Charlotte Carlberg

Bokelundsv. 13 C
352 48 Växjö
Tel. 0470-214 87

Cathrine Carter

Vildanden M:202
222 34 Lund
Tel. 046-13 46 14

Per Christensson

Kastanjeg. 21/17
223 56 Lund
Tel. 046-12 19 69

Ulla Diding

Gyllenkroks allé 5
222 24 Lund
Tel. 046-13 11 93Britt-Marie Ekoff
kretsombudKonstapelg. 27
371 00 Karlskrona
Tel. 0455-130 52

Bo Gustavsson

Sjömansg 29
555 59 Jönköping
Tel. 036-16 13 67

Helen Hektor

Nyatorp pl 4103
360 14 Väckelsång
0470-307 72

Leif Holmberg

Närlundav. 15
252 46 Helsingborg
042-14 21 19

Marit Kihlman

Kontrollörsg. 8
252 40 Helsingborg
Tel. 042-13 27 04

Marianne Källblad

Vildanden L 206
222 34 Lund
Tel. 046-11 04 49

Anna Lidgren

Steglitsv. 20 B
222 32 Lund
Tel. 046 14 22 91

Lars Lindeheim

Petters väg 15, Hjärup
222 48 Lund
040- 46 08 39

Annika Medak

Iliongränd. 358
223 71 Lund
046-13 94 37

Helen Nilsson

Box 225
270 35 Blentarp
Tel. 0416-134 56

Kjell Nilsson

Box 225
270 35 Blentarp
Tel. 0416-134 56

Marie-Louise Nordström

Höstv. 12 A
352 37 Växjö
Tel. 0470-197 82

Forts SÖDRA KRETSEN

NAMN

BOSTAD

ARBETE

Ulla-Britt Odelhög

Ågatan 19 A
295 00 Bromölla
Tel. 0456-284 11

Lotti Rosenkvist

Box 2039
240 12 Hällestad
Tel. 046-531 08

Brita Ryde-Brandt

Persikev. 47
223 55 Lund
Rel. 046-12 31 17

Barbro Tillgren

Närlundav. 22 B
252 46 Helsingborg
Tel. 042-14 58 36

Karin Törnquist

Högerudsg. 24 C
216 14 Malmö
Tel. 040-15 56 21

Kit Wadensjö

Drevkarlsgr. 15
222 52 Lund
Tel. 046-30 66 88

Gunnel Winlund

Lyckov. 28
343 00 Älmhult
Tel. 0476-136 10

Lena Ymén

Timotejv. 17, Hofterup
240 21 Löddeköpinge
046-77 59 85

VÄSTRA KRETSEN

<u>NAMN</u>	<u>BOSTAD</u>	<u>ARBETE</u>
Birgitta Berntsson	Skaraborgsg. 17 532 00 Skara Tel. 0511-116 68	
Kristina Binda	Lindersv. 40 660 70 Hammarö 054-259 54	
Robert Binda	Lindersv. 40 660 70 Hammarö Tel. 054-259 54	
Gunnel Blomgren	Fjällbinkan 3 424 49 Angered 031-30 13 34	
Kristina Bylander	c/o Abbestam Cederboursgr. 7 412 55 Göteborg 031-16 23 75	
Christiansson Håkan	Stora vägen 17, Laxvik 305 90 Halmstad Tel. 035-408 97	Sociala avd. Hallands läns lands- ting, 035-10 00 60
Ulla Ek	Blomsterv. 6 542 00 Mariestad Tel. 0501-151 77	
Kjell Fritze	Omgången 411/31 412 80 Göteborg Tel. 031-812 436	
Lars Gustafsson	Dr. Heymans gata 9 413 22 Göteborg Tel. 031-82 67 29	
Jan Gärdin	Box 4056 521 04 Falköping Tel. 0515-203 74	
Göran Hallin	Solvarvsg.63 502 47 Båras Tel. 033-418 80	
Hansson-Paulin Monika	Berg 9886 B 451 00 Uddevalla	
Evy Johansson	Sotenäsv. 55 433 00 Partille Tel. 031-26 87 37	
Kerstin Jönsson	Bang. 6 D 462 01 Vänersborg 0521-192 75	
Anna Lewerth	Drakenbergsgat. 6 412 70 Göteborg Tel. 031-40 27 72	
Karin Lideström	Hus 12, Asperö 430 84 Styrso 031-77 21 00	
Ingrid Liljeroth	Långedragstv.127 421 74 Västra Frölunda Tel. 031-29 34 86	

Forts. VÄSTRA KRETSEN

<u>NAMN</u>	<u>BOSTAD</u>	<u>ARBETE</u>
Barbro Lindquist	Flygaregat 21 302 38 Halmstad Tel. 035-12 97 04	Sociala avd. Hallands läns landsting tel. 035-10 00 60
Monica Lundell	Postlåda 625 510 35 Bollebygd Tel. 033-84188	
Gösta Lundgren	Daggkäpev. 21 D 541 00 Skövde 0500-131 28	
Lilian Muskantor	Aspv. 118 430 81 Billdal Tel, 031-91 09 28	
Caisa Nelson	Marklandsg. 67 502 47 Borås	
Ulla Nilsson	Furuv. 3 436 00 Askim	
Inger Odhner	Grävången 77 653 43 Karlstad 054-15 74 13	
Mari-Anne Olsson	Lindhultsg. 8 416 74 Göteborg	
Christina Olstenius kretsombud	Björnv. 53 531 00 Lidköping Tel. 0510-625 87	
Gunnel Pettersson	Småstugev. 69 416 76 Göteborg Tel. 031-26 63 11	
Jüri Sonn	Postlåda 79 44 430 34 Onsala Tel. 0300-265 31	Omsorgsstyrelsen Göteborg och Bohus läns landsting 031-75 04 50
Inga-Lill Steier	Laboratorg. 29 412 68 Göteborg 031-4098 84	
Kristina Ståhlberg	Södra Rydsbergsv. 19 443 00 Lerum Tel. 0302-118 46	
Lilly Svensson	Västra Antenng. 12 B 421 33 Västra Frölunda	
Astrid Westerling	Slingan 36 302 30 Halmstad Tel. 035-12 00 68	Sociala avd. Hallands läns landsting Tel. 035- 10 00 60
Hans Wrenne	Kvarnstensv. 2 437 00 Lindome Tel. 031-76 29 25	Omsorgsstyrelsen, Göteborg och Bohus läns landsting Tel. 031-75 04 50

ÖSTRA KRETSENNAMN

Ingrid Adolfsson

Bengt Abrahamsson

Attius Karin

Ann Bakk

Rolf Berglin

Ann-Marie Cervin

Gurli Fyhr

Elisabeth Gralvik

Hallberg Eva

Stefan Ilstedt kretsombud

Heléne Johansson

Marianne Karlsson

Gunnar Kylén

Margareta Lalander

Lambe Liffner

Sylvia Milchert

Lars Molander

BOSTADOdensalav. 10
195 00 Märsta
Tel. 0760-167 07Apoteksv. 66
741 00 Knivsta
018-34 29 49Fleminggat. 30
602 24 Norrköping
011-16 81 89Idung. 10
113 45 Stockholm
08-33 24 51Rosenlundsg. 14
116 53 Stockholm
08-69 77 64Åsgat. 5
641 00 Katrineholm
0150-179 50Lövbergsgat. 111
582 69 Linköping
013-15 60 28~~STENKÖPINGSKRETSEN~~Lunnevad
590 50 Vikingstad
013-13 50 17Magasinsv. 6 B.
611 00 Nyköping
0155-164 25Stallbergsv. 19 A
591 00 Motala
0141-554 06Pl 3232
641 00 KatrineholmDavidshemsg. 4
591 00 Motala
0141-111 47Solhagav. 68
163 60 Spånga
08-36 68 11Kristinag. 1 E
602 26 Norrköping
011-18 91 79Änggat. 3
582 45 Linköping
013-10 41 46Västra Trädgårdsgat. 12
611 00 Nyköping
0155-108 98Österängsv. 14
180 10 Enebyberg
08-758 96 25ARBETE

Forts Östra kretsen

<u>NAMN</u>	<u>BOSTAD</u>	<u>ARBETE</u>
Christina Nilsson	Boktryckarv. 18 126 46 Hägersten 08- 18 08 55	
Kristina Norén	Flugsvampsv 85 141 46 Huddinge 08-774 21 49	
Rella Platschek	Forskålsгат. 16 121 45 Johanneshov 08-49 68 81	
Inga Sommarström	Syréntunet 18 181 48 Lidingö 08-766 10 41	
Lena Stenström	Kvinnebyv. 27 582 60 Linköping 013-15 46 40	
Gunilla Sternudd	Visättrav. 47 141 49 Huddinge 08-774 18 06	
Nina Ullrich	Hästgat. 3 621 00 Visby 0498-158 32	
Olle Wadström	Västergårdsgat. 14 590 50 Vikingstad 013-805 78	
Teut Wallner	Rottnev. 31 121 61 Johanneshov 08-49 20 47	
Maria Westas Nilsson	Lidaleden 568 603 61 Norrköping 011- 14 29 47	
Margareta Wälin	Tallåsv. 14 641 00 Katrineholm 0150-534 17	

MELLANSVENSKA KRETSEN

<u>NAMN</u>	<u>BOSTAD</u>	<u>ARBETE</u>
Marianne Alén	S:a halmstorpsgård 710 15 Vintrosa 019-946 70	
Gunnel Alexanderson	P1 499, Sotebygård 770 30 Skinnskatteberg	
Kerstin Almborg	Granv. 5 791 00 Falun	
Methe Axén	Odenv. 20 703 65 Örebro 019-1012 29	
Eva Backman	Blodstensv. 19 752 44 Uppsala 018-1196 98	
Roger Bergkvist	Hagaparksg. 17 B 733 36 Västerås	
Peter BRusén	Kamomillg. 1 754 47 Uppsala 018-25 13 28	
Anders Bond	Sågv. 4 776 00 Hedemora 0225-134 35	
Kerstin Carlsson	Rackarbergsg. 68 752 32 Uppsala 018-12 60 37	
Marianne Carlsson	Djälmg. 39 754 25 Uppsala 018-15 48 23	
Alf Eldh	Rundölsgr. 6 A 752 21 Uppsala	
Barbro Emilsson	Tibastv. 9 703 75 Örebro 019-23 41 57	
Gunnar Enochsson	Fredsg. 3 752 24 Uppsala 018-1094 98	
Gunnel Eriksson	Studentstaden 23 752 33 Uppsala 018-11 56 72	
Leif Ericsson	Stjernhjelmsg. 13 A 753 33 Uppsala 018-13 71 56	
Kent Ericsson	Holmgångsv. 3 754 40 Uppsala 018-32 30 69	
Patricia Ericsson	Holmgångsv. 3 754 40 Uppsala 018-32 30 69	
Forsgren Anita	Studentvägen 15 752 34 Uppsala 018-11 55 31	
Anders Friberg	Ulvsätersv. 20 803 62 Gävle 026-18 64 79	

<u>NAMN</u>	<u>BOSTAD</u>	<u>ARBETE</u>
Hans Galver	Dagermansg. 9 754 28 Uppsala 018-32 34 04	
Staffan Garpebring	Rommev. 73 781 00 Borlänge 0243-244 40	
Kristina Granat	Gnejsv. 18 C 752 42 Uppsala 018-12 69 21	
Sven Granat	Gnejsv. 18 C 752 42 Uppsala 018-12 69 21	
Gustin Åsa	Blodstensv. 41 752 44 Uppsala 018- 1025 75	
Jörgen Haraldsson	Fack 63 730 71 Salbohed	
Ann Hedin	Orrholmsv. 31 A 791 00 Falun 023-110 52	
Elisabeth Helgesson kretsombud	Fältv. 10 702 17 Örebro 019-11 24 56	Ekeskolan 019-24 44 02
Eva Hermansson	Börjeg. 54 D 752 29 Uppsala 018-1133 16	
Lars Göran Jansson	Tunagalsg. 34 F 731 00 Köping	
Marianne Jansson	Pl 38 84, Sörvik 771 00 Ludvika	
Lars Kebbon	Box 180 10 750 18 Uppsala 018- 42 57 32	
Lars Larsson	Hälsan 640 45 Kvicksund	
Gerd Lindström	Millåkersg. 15 792 00 Mora 0250-110 08	
Barbro Lundahl	Aurorag. 13 753 34 Uppsala 018-15 16 42	
Lycken Margareta	Dravviksg. 43 722 18 Västerås 021-35 93 61	
Ann Catrin Löfgren	Frodeg. 10 753 27 Uppsala 018-1214 01	
Lörelius Jan	Väktarg. 22 B 754 22 Uppsala 018-11 63 78	
Göran Löthman	Rackarbergsg. 32 752 32 Uppsala 018-11 47 26	

Forts. MELLANSVENSKA KRETSEN

<u>NAMN</u>	<u>BOSTAD</u>	<u>ARBETE</u>
McElwee Lena	Studentstaden 2 752 33 Uppsala 018-13 06 37	752 33
Astrid Melander	Rackarbergsg. 38 752 32 Uppsala	
JoAnne Muthén	Blodstensv. 42 752 44 Uppsala 018-1144 12	
Månsson Carin	Stuvarg. 5 826 00 Söderhamn 0270-154 78	
Brita Nelson	Seminariég. 3 752 28 Uppsala 018-11 49 44	
Ann-Charlotte Nilsson	Gnejsv. 18 C 752 42 Uppsala 018-12 75 35	
Gunilla Ohlström	Älgpasset 7D 803 62 Gävle 026-11 24 75	
Lars Parland	Väktarg. 34 B 754 24 Uppsala 018-1032 60	
Christina Renlund	Bellmansg. 154 754 28 Uppsala 018-12 80 76	
Elisabeth Rudhe	Tiundag. 22 A 752 31 Uppsala 018-14 14 37	
Eva Lena Sjöo	Åtorp 710 23 Glanshammar 019-670 29	
Ann-Christin Sundin	Torslund, Munktorp 731 00 Köping 0221-431 95	
Gunilla Svensson	Stjernhjelmsg. 13 B 753 33 Uppsala	
Söder Märten	Bonadsv. 30 752 57 Uppsala 018-42 94 76	
Gunilla Thorsson	Lingonstigen 11 695 00 Laxå 0584-116 55	
Maj Thunman	Släggkastarg. 9 722 41 Västerås 021-18 88 73	
Hans Widefjäll	Blodstensv. 36 752 44 Uppsala 018-1414 65	
Bo Wilén	Syreg. 13 733 00 Sala 0224-14547	

Forts. MELLANSVENSKA KRETSEN

NAMNBOSTADARBETE

Sven-Inge Windahl

Djäkneg. 49
754 25 Uppsala
018-10 68 17

Birgitta Zenker

Salta gård
199 00 Enköping
0171-450 51

Per Zetterberg

Gustav Adolfsg. 5 C
733 00 Sala
0224-165 76

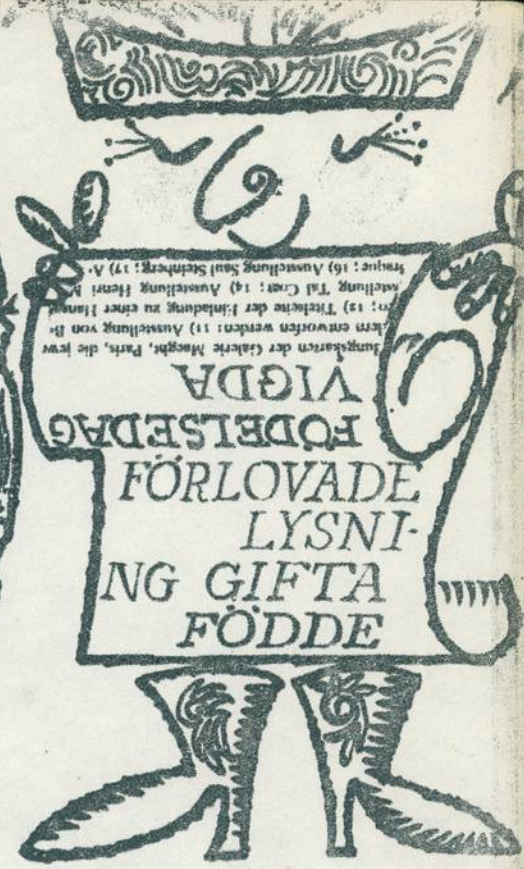
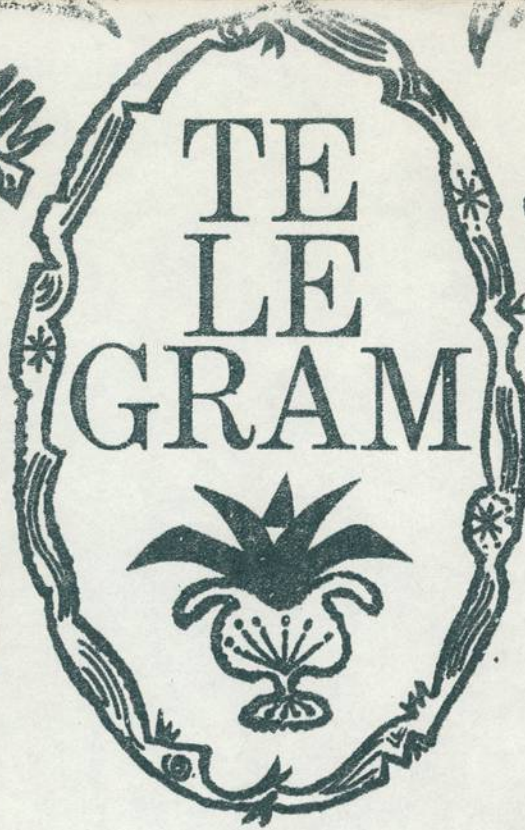
Åkerström Bengt

Studentv. 22^V
752 34 UppsalaÅresund Kersti
kretsombudKlärånge
740 60 Örbyhus
018-33 73 28Omsorgsstyrelsen
Örebro, 019-13 60 40

Klas-Göran Österberg

Liljegat. 14
753 24 Uppsala
018-12 95 92

Jungfrauen der (ehemaligen) Schweiz, Paris, die Jew
 kern entworfen werden: (1) Ausstellung von B
 (12) Tische der Einladung zu einer Läng
 (13) Ausstellung (Herrn) Herr
 (14) Ausstellung (Herrn) Herr
 (15) Ausstellung (Herrn) Herr
 (16) Ausstellung (Herrn) Herr
 (17) A

VIGDA
 FÖDELSEDDAG
 FÖRLOVADE
 LYSNI-
 NG GIFTA
 FÖDDE

POMS - BLADET

Nummer 27 - Maj 1977

INNEHÅLL:

Redaktionens sida	sida 1
Beräkning av psykologtjänster	2
Särksollever med psykiska särdrag	8
Kurs för vuxna utvecklingsstörda i T-län	10
Styrelsen informerar	12

BILAGOR:

- Protokoll från styrelsemöte i mars och april
- Komplettering av medlemsförteckning
- POMS-konferens i Blekinge

HURRA

FÖR

LASSE

OMSORGSSTYRELSEN I O-LÄN

Det hjälper att klaga!

Poms blad nr 27 har för redaktionen varit en fröjd att sammanställa.

Orginal utskrivna på skrivmaskin med nytt färgband gör våra vänner på tryckeriet i yrkesskolan glada. Att åstadkomma en snygg produkt och ett bra arbete är inte så lätt, när underlaget är knappt läsbara Xerox-kopior. Den här gången var flertalet bidrag av god kvalitet och den redaktions medlem som åker ner till tryckeriet slipper från alla besvärande förklaringar och ursäkter om bristande kapacitet i skrivcentral och knappa tidsmarginaler.

Grattis Lasse!

Om någon läsare funderat på eller förargat sig över att pomsbladet har ett något annorlunda omslag denna gång är förklaringen den att redaktionen härmed officiellt vill framföra föreningens stora grattis till Lasse Molander: en av initiativtagarna till föreningens bildande, dess förste ordförande och fleråriga sekreterare m m som söndagen den 29 maj fyller så många år att det kräver denna särskilda uppmärksamhet.

Uppvaktning av mer personlig karaktär kan göras i anslutning till nämnda dag under adress, Österängsvägen 14, 180 10 Enebyberg.

Hälsningar redaktionen, Källered.

Hur kan vi på ett adekvat sätt beräkna behovet av tjänster för omsorgspsykologer?

Lars Molander

Psykologtjänsterna inom omsorgerna har ökat markant under senare år. När jag började våren 1965 fanns det 5 befattningar i hela landet, varav två vid specialsjukhus. Våren 1974 visade SoS-inventering att antalet vuxit till 85. Idag har vi säkert passerat 125-strecket.

Trots tillväxten är vi långt från vårt mål. 125 psykologer för c:a 40.000 omsorgstagare betyder i genomsnitt 1 på 320. Vi kan nog alla enas om att detta är en orimlig arbetsbelastning, som oftast bara medger akuta katastrofingripanden.

Men vad är då en rimlig belastning? Den frågan har diskuterats i samband med de på senare år genomförda omsorgsinventeringarna i samarbete med SPRI-konsult. De förväntade behoven av psykologservice (vid planperiodens slut) är minst sagt varierande:

Värmland (1985)	160
Halland (1985)	164
Östergötland (1980)	200
Blekinge (1985)	213
Kronoberg (?)	200 - 250
Södermanland (1985)	270

Spännvidden är som synes betydande! I Stockholms läns landstings (SLL) perspektivplan har redovisats tre alternativa förslag:

Alternativ	Antal us/psykolog ¹⁾	Antal tjänster
I	110	46
II	130	39
III	160	32

1) Baserat på ett förväntat antal omsorgstagare 1987 på 5.060.

Specialtjänster ej inräknade (t ex vid behandlingshem, kristeam, föräldrautbildning m m), endast "distrikts-tjänster".

Alternativ I är den nivå, som psykologer och kuratorer i gemensamma arbetsgrupper bedömt vara adekvat (man har ansett det framtida behovet av psykologer vara lika stort som av kuratorer!). För detaljer, se nedan.

Alternativ II är en kompromiss mellan I och III.

Alternativ III är det vid tidpunkten för rapportens skrivning mest ambitiösa relationstalet (Värmland).

Vår förvaltningschef har nyligen deklarerat, att han för sin del anser att lämpliga relationstal är 130 - 150 omsorgstagare per kurator och 160 - 180 per psykolog. (Vi uppfattar detta som ett förhandlingsbud). En motivering för denna uppfattning är enligt samme person att vi i SLL kan inte vara mer progressiva än det hittills i detta avseende mest ambitiösa landstinget (Värmland).

Vi finner detta skäl ohållbart. Varje område måste självfallet bedömas utifrån sina behov och förutsättningar. Annars kunde man med samma argumenteringsteknik kräva nedläggning av Stockholms tunnelbana, eftersom det inte finns någon i Karlstad!

Vi behöver fler psykologtjänster i Omsorgsnämnden (ON) därför att vi hävdar att det allmänt sett är svårare att vara utvecklingsstörd här än i andra delar av vårt land. Man kommer inte att kunna klara den progressiva målsättning som finns i vår perspektivplan utan resurser att stötta de allt fler, integrerade förståndshandikappade.

Men är egentligen relationstal av nämnt slag det mest adekvata måttet på psykologbehovet inom ett visst område/distrikt? Har man tillgripit sådana beräkningar därför att man är förhållandevis ovetande om vad psykologer arbetar med? Det är sannolikt en bidragande orsak. De utvecklingsstörda och deras anhöriga, lärare och annan personal på fältet har säkert under senare år allt bättre förstått att utnyttja den service, som omsorgspsykologerna kan erbjuda - en växande efterfrågan tyder på det. Men vad vet beslutsfattarna?

För att vi i framtiden skall kunna ge en adekvat service måste vi på ett konkret och enkelt språk (fritt från psykologisk vokabulär och jargong) kunna klargöra för alla berörda vad vi gör, vad vi kan och vad vi vill.

Det måste ligga i POMS'intresse att en sådan produkt snarast kommer till stånd. Ansatser har redan funnits (t ex vid första Norbergskonferensen). Är tiden nu mogen för en mera genomarbetad produkt?

En sådan redovisning av psykologinsatser omsorgsform för omsorgsform kunde sedan kopplas till en resursdimensionering. Därigenom skulle man få en rättvisare bedömning av behovet av psykologservice inom ett område/distrikt.

Ett försök i den riktningen gjorde vi för ett år sedan i omsorgsnämndens psykologsektion. Vi ville uppskatta vad vi ansåg vara en "rimlig" belastning för olika typer av omsorg. "Rimlig" betydde inte något helt tillfredställande "idealtillstånd", snarare ett tänkt medelvärde mellan detta och dagens, för många helt förödande arbetsbörda.

Man frågade sig t ex "Om jag bara arbetade med elever i blandad grundsär- och träningskola, hur många elever skulle jag då klara på ett sätt, som någorlunda svarar mot fältets krav?" I arbetetsfall då inräknas frågeställningar som

- lämplig klassplacering/skolform (utredningar)
- gruppkonflikter (t ex mobbing)
- anpassningsproblem hos enskilda elever

- elev(vårds)konferenser
  - samtal med/stöd för lärare och föräldrar
  - skolplacering av barn från förskola/daghem
- samt vanliga administrativa göromål.

Gruppen har då svarat: "200 elever/heltidstjänst".

På motsvarande sätt kan behovet bedömas för andra omsorgsformer, t ex behandlingshem för elever med sociala/emotionella anpassningssvårigheter: "10 elever/heltidstjänst". Vad vi ansett rimligt för skilda omsorgsformer kan Du se i bilagan, som direkt anknyter till SPRI-inventeringen våren 1975 och de omsorgsformer som beskrivits där. Intresserade kan rekvidrera perspektivplanen från undertecknad.

När man presenterar resonemang av detta slag för administratörer sätter de ibland med illa dold förtjusning fingret på vad de tror är ett försåtligt sätt att tillskapa fler (= alltför många) psykologtjänster. De säger: "Men om Du räknar på det här sättet kommer ju många utvecklingsstörda att bli dubbelräknade, t ex både på dagcentret och i inackorderingshemmet. Det kan Du väl ändå inte göra, det handlar ju om samma individer!".

Det är vid sådana tillfällen man känner sig frestad att skriva en "Handbok i psykologisk matematik för beslutsfattare". Deras resonemang grundar sig då på beräkningar av relationstal enligt ovan. De måste dock fås att förstå att Kalle på dagcentret och samme Kalle i inackorderingshemmet psykologiskt sett lever i två skilda problemvärldar, som kräver olika psykologinsatser.

På dagcentret gäller det kanske för psykologen att tillsammans med personalen kartlägga Kalles förutsättningar och nuvarande utvecklingsnivå, lägga upp ett habiliteringsprogram och diskutera med dem hur detta skall förverkligas, lösa olika mellanmänskliga konflikter, tala om målsättning för dagcenterverksamheten, osv.

I inackorderingshemmet kan arbetet gälla Kalles konflikter med medboende/personal, frigörelseproblematik, samlevnadsfrågor, personalens roller och bemötande av de boende, mm.

Det här är lika arbetskrävande som om Kalle vore två skilda personer och kräver en "dubbelräkning" för att ge en korrekt bild av psykologens verkliga arbetsbelastning.

Avsikten med det här inlägget är tvåfaldig. Dels vill jag lägga fram sättet att beräkna resursbehov för läsarnas granskning för att förhoppningsvis få synpunkter på systemets för- och nackdelar.

Dels vill jag också understryka att vilket sätt man än väljer är det viktigt att alla omsorgspsykologer söker enas om en gemensam beräkningsgrund. Annars kommer beslutsfattare att kunna spela ut oss mot varandra på det sätt, som vi i Stockholm redan varit utsatta för (se ovan). Ur denna synvinkel är den tidigare beskrivna spännvidden (160 - 270 utvecklingsstörda/psykolog) synnerligen otillfredsställande!

- 0 -

Med hjälp av bilagan kan Du själv räkna ut hur många psykologtjänster det skulle behövas i Ditt landstingsområde/distrikt:

1. Multiplicera antalet utvecklingsstörda i respektive omsorgsform med det angivna talet (t ex om Du har 200 elever i blandad grundsär- och träningskola tar Du $200 \times 0,20 = 40$.)
2. Summera ner alla dessa produkter ($40 + \dots$) och dividera summan med 40 och Du har antalet behövliga heltidstjänster (om produktsumman t ex blir 220 och Du dividerar detta med 40 får Du 5,5 tjänster).

Några olika omsorgsformers behov av psykologinsatser

(preliminär beräkning, hösten 1975)

	veckotim/utvecklingsstörd
Hemnavård (18:01 - 02)	0,40
Inackorderingshem (18:05 - 07)	0,45
Elevhem (18:08)	0,70
Inackorderingshem, ysskelever (18:09)	0,70
Integrerat vårdhem, vuxna (18:10)	0,50
Integrerat vårdhem, barn (18:11)	0,80
Vårdhem, vuxna (18:12)	0,55
Vårdhem, barn (18:13)	0,80
Behandlingshem, vuxna (18:14)	2,00
Behandlingshem, barn-ungdomar (18:14)	3,35
Förskola (19:02) /inräknat i hemnavård/	
Grundskola-/träningsskola (19:03 - 04)	0,20
Yrkesskola (19:05 - 07)	0,40
Dagcenter (20:02)	
Skyddad verkstad (20:06)	0,15
$\frac{1}{2}$ sk v + $\frac{1}{2}$ dagc (20:07)	0,25
Behandling, avskärmade barn	3,35
Kvalificerad psykoterapi (23:13)	3,50
Stödsamtal (23:14)	1,50
Korttidshem (23:02?)	0,50
Anlagsprövningar	12 tim/elev och år
Yrkesprövning, Häggvik	10 veckotim under 40 veckor/år
Föräldra-/barnkurser o likn	200 tim/5-dagarskurs
Föräldrakurser (23:16?)	3 veckotim/8-föräldragrupp
Krisintervention	80 - 90 föräldrapar/år och heltidstjänst

Inberäknat i ovanstående tider är t ex resor, förberedelsetid, protokolls- och andra anteckningar, interna psykologkonferenser, viss litteraturföljning, administrativ tid, i förekommande fall tid för handledning, m m.

Ej inberäknat är t ex mer omfattande föräldrakontakt, medverkan i planerings- och andra nämndens eller inrättningens arbetsgrupper, m m.

SÖ-seminarium kring särskolelever med psykiska särdrag.

SÖ anordnade i dec 1976 ett seminarium för information och diskussion kring projektet "Boende-, undervisnings- och behandlingsbehov hos särskolelever med psykiska särdrag" som leds av psykolog Ingrid Liljeroth. Projektet syftar till att utvärdera försöksverksamhet med boende, undervisning och behandling av särskolelever med psykiska särdrag. I centrum i dag står arbete med enskilda elever för vilka man utarbetar olika program. Dessutom skall man utvärdera olika organisationsmodeller och läroplaner. Man har också startat diskussionsgrupper med huvudsakligen lärare.

Ingrid inledde med att redogöra för sina utgångspunkter. Hon hoppades att kunna formulera en referensram som är giltig för alla människor och som ger oss möjlighet att också förstå elever med psykiska tilläggshandikapp. Det är viktigt att komma längre än att sätta diagnos på eller beskriva symtom. Individernas beteenden måste knytas ihop med upplevelser, känslor och behov för att vi skall få en förståelse som kan leda oss i vårt bemötande av eleven. Ingrid påpekade också vikten av att man skaffar sig en helhetssyn på eleven.

I den efterföljande diskussionen var det många som framhöll bristerna i diagnostikandet. Att diagnos poängterar det negativa, varför man lätt glömmar de friska funktionerna som är så väsentliga i behandlingen. Att diagnosen inte säger något om vilken behandling som behövs. Det är viktigt att man ser varje elev som en unik individ och att grupper av individer som fått samma diagnos sinsemellan är mycket olika. Däremot är det sannolikt att man kommer att i grova drag finna olika sorters behandlingsmetodik för olika grupper av individer. Som exempel på en sådan grupp nämndes pojkar i puberteten på träningskolan som är inne i en frigörelseprocess.

Grupsammansättning och integrering diskuterades också. Den gemensamma nämnaren var möjlighet till flexibilitet. Några spridda synpunkter och erfarenheter kring dessa frågor:

- Grupperna bör vara homogena innan barnen uppnått en identitet då den känslomässiga utvecklingen står i centrum.
- Erfarenhet av ett läkande samspel mellan autistiska barn och mongoloïda barn.
- Barnen bör grupperas utifrån sina behov.
- Man kan använda både integrering och segregering bara man har ett mål för det man gör.
- Många barn med särdrag orkar inte med stressen i grundskolan.
- Det är viktigt att räkna med barnens förmåga att fostra varandra.
- Två grupper som visat sig svåra att integrera: De som avviker kraftigt fysiskt och de som är klart svagbegåvade men har ett " normalt " utseende.

Ingrid gav sedan en redogörelse för de olika mål som hon vill knyta till hem och skola. Hemmet skall i huvudsak stå för den känslomässiga och motivationella utvecklingen samt för jagupplevelser och utveckling av kontroll. Skolan kommer att stå för utveckling av jaget och utveckling av ansvar och deltagande. Någon poängterade vikten av en behandling som innefattade elevens totala livsmiljö med en gemensam förståelse för elevens behov hos samtliga inblandade. Det grundläggande när det gäller metodiken är dialogen mellan eleven och hans omgivning.

Slutligen togs problematiken kring tidig uppspärning upp. De flesta psykoser inträder vid två till tre års ålder, men majoriteten diagnostiseras först i 5-6 års ålder. Då det är viktigt att nå dessa barn så tidigt som möjligt framfördes önskemål om en kartläggning

som gick långt ned i åldrarna.

Sammanfattningsvis hann man endast med att beröra en del av den problematik som rör behandlingsbehovet hos särskolans elever. Det är därför viktigt att diskussionen förs vidare runt om i landet och att man skapar resurser för att finna olika modeller att ge denna stora och eftersatta grupp reella möjligheter till ett meningsfullt liv.

Rolf Berglin

Social anpassningskurs för vuxna utvecklingsstörda 23-29 maj 1976

För andra året i rad genomförde omsorgsstyrelsen i Örebro en social anpassningskurs för måttligt och lindrigt utvecklingsstörda vuxna. Kursen var förlagd till Frostavallen strax utanför Höör i Skåne. Frostavallen är en kurs- och gästgård som hör till Friluftsförbundet och omfattar även ett vandrarhem. Den rymmer ungefär 200 personer.

I kursen deltog 25 personer i åldrarna 22 - 41 år jämte 10 kursledare.

Kursen kan ses som ett led i strävandena att ge vuxna förståndshandikappade möjlighet att klara sig själva bättre och att fungera i samhället under så normala omständigheter som möjligt. Under en vecka gavs koncentrerad undervisning avpassad för dem som vill flytta ut i samhället.

Stommen i kursen utgjordes av två arbetspass per dag - ett på förmiddagen och ett på eftermiddagen. Vi samlades då i storgrupp och såg gemensamt ett TV-band eller diabilder som inledning till diskussionen som sedan följde i smågrupper. Frågor delades ut. Dessa fungerade som stöd för diskussionen som leddes av två gruppledare. Två kursledare gick också mellan grupperna som ytterligare stöd och får att få diskussionen att flyta. Ämnena för gruppdiskussionerna var följande:

1. Att leva ensam eller tillsammans
2. Att klara sitt boende
3. Kärlek
4. Att ha barn
5. Att vara handikappad
6. Arbete.
7. Fritid
8. Omsorgsstyrelsen

Alla ovanstående ämnen upplevde vi vara viktiga områden att diskutera i grupp. Gruppsammansättningen varierade och diskussionerna flöt olika i grupperna. Ämnena som "Kärlek" och "Att ha barn" var särskilt uppskattade av deltagarna och kunde ta längre tid. Diskussionen kring ämnet "Att vara handikappad" - kärnan i kursen - kom först på kursens fjärde dag. Kanske detta viktiga ämne borde kommit in tidigare. Det kunde då ha följts upp bättre mot slutet. I detta ämne hade vi gruppledare behövt mer förberedelse, eftersom vi ofta är rädda att besvara och ta upp frågor med den utvecklingsstörde om hans handikapp.

Att bo tillsammans i internatform gav oss möjlighet att fortsätta de påbörjade diskussionerna och även att fånga upp nya frågor under fritiden och måltiderna. Förutom kurspass, motion och musik ägnade vi oss en eftermiddag åt Skånes djurpark, som ligger alldeles intill Frostavallen. En hel dag gick till resa på tåg till Malmö, där vi såg på stan och handlade. Varje kväll stod en samling i gillesstugan på programmet, en skön och avslappnande stund då man kände gruppgemenskapen. Vi kom och stannade tills tröttheten fick oss att dra oss till våra rum. Dessa stunder bjöd på spontan underhållning i form av gitarr- och flöjtspel, solosång och allsång och solodans av en flicka. En av kvällarna diskuterade vi en stund vid kvällskaffet omkring en liten sketch (om bordsskick!) som kursledarna hade uppfört. Sista kvällen ordnade kursdeltagarna en avslutningsfest för hela gruppen. Efter sista kurspasset gjordes en kursvärdering i form av smågruppsdiskussioner. Kursledarna träffades också varje dag efter kvällsmaten för att summera dagens diskussioner och för att förbereda morgondagen.

Sammanfattningsvis kan sägas att den veckolånga kursen upplevdes av de allra flesta som mycket positiv. De dagliga arbetspassen utgjorde en stomme som gav vistelsen karaktären av en kurs. Övrig samvaro, såsom måltider, utflykter, musikstunder och promenader, var dock mycket väsentlig för att en gemenskap skulle växa fram. Denna gemenskap mellan samtliga i gruppen - ledare och deltagare - medförde en ömsesidig påverkan och gav oss många nya erfarenheter. Kursen fyllde således flera funktioner. Den gav, genom sin uppläggning, deltagarna möjlighet att diskutera viktiga frågor kring handikapp och samhälle och gjorde åtminstone några av dem mer medvetna om sitt eget handikapp. Kursen gav också ledarna stimulans för fortsatt arbete med de utvecklingsstörda - en stimulans som vi hoppas smittar av sig till andra människor i vårt arbete.

Ledarurvalet är viktigt. Man bör välja dels personer som känner för att arbeta på detta sätt, dels personer som man tror kan få stimulans och nya erfarenheter till nytta för arbetet. Ledarförberedelserna avgör i stor utsträckning hur stort utbyte kursen kan ge. Ledarträffarna före kursens början är viktiga men också ledarträffarna under kursens gång. De senare bör vara så pass tilltagna i tid att en noggrann genomgång av nästa dags arbetspass hinns med utöver rapportering av dagens diskussioner. Grupperna bör vara så homogena som möjligt. Ledarna bör kunna ändra grupperna vid behov under kursens gång.

Övriga idéer och förslag för framtiden framkommer i kursvärderingen. Denna redovisas i en utförligare rapport som finns i ett begränsat antal exemplar som kan beställas från någon av oss på adressen Örebro läns landsting Soc avd, Box 365 701 05 Örebro l.

Barbro Emilsson
Barbro Emilsson

Kersti Åresund
Kersti Åresund

NYA LEDAMÖTER I OMSORGSSTYRELSEN? FÖRVALTNINGSUTSKOTTET?

- ett temanummer om psykologer inom omsorgen (tidigare bilaga till Psykolognytt)

kan kanske vara användbart informationsmaterial?

POMS har ett antal ex, som Du kan beställa genom att per brev kontakta KRISTINA NORÉN

FLUGSVAMPSVÄGEN 85

141 46 HUDDINGE

Kostnad: 4kr/st + porto

NÅGRA RADER OM POMS'ÅRSMÖTE 1977:

r planerat till 77.09.09 i samband med konferensen i Jämshög

lse/förslag till föredragningslista kommer att sändas ut senast
nad i förväg

årsmöte äger en var medlem väcka förslag beträffande stadg-
ngar, olika aktiviteter mm, om vilka årsmötet kan besluta.
t förslag skall göras skriftligt och tillställas styrelsen i
d tid, att det kan sändas till medlemmarna i samband med kallelse
årsmötet." (POMS' stadgar § 15)

d Westerling, POMS' sekr. tar gärna emot Dina förslag. Hennes adress:
an 36, 30230 HALMSTAD

skulle vara förhindrad att delta i årsmötet men ändå vill
Din stämma hörd, så har Du möjlighet att göra detta via full-
till någon deltagare - blanketter kommer i samband med kallelsen

anden har påbörjat sitt arbete och kommer att lämna sitt förslag
styrelsen två månader före årsmötet. I valnämnden ingår:

Lundgren, Skövde (sammankallande)

ic Elwee, Uppsala

ilsson, Fåker

r gärna emot synpunkter och förslag...

nmer väl till POMS' årsmöte 1977?!

POMS - BLADET

Nr 28

Augusti 1977

Innehåll

Information från styrelsen

1

Rapport från socialstyrelsens konferens
för chefkuratorer

2-4

Recension av skriften "Barnet ni fått"

5-7

Rapport från temadagar för KOMS och POMS

8-9

Rapport från överläggningar mellan POMS-KOMS
och landstingsförbund-socialstyrelse

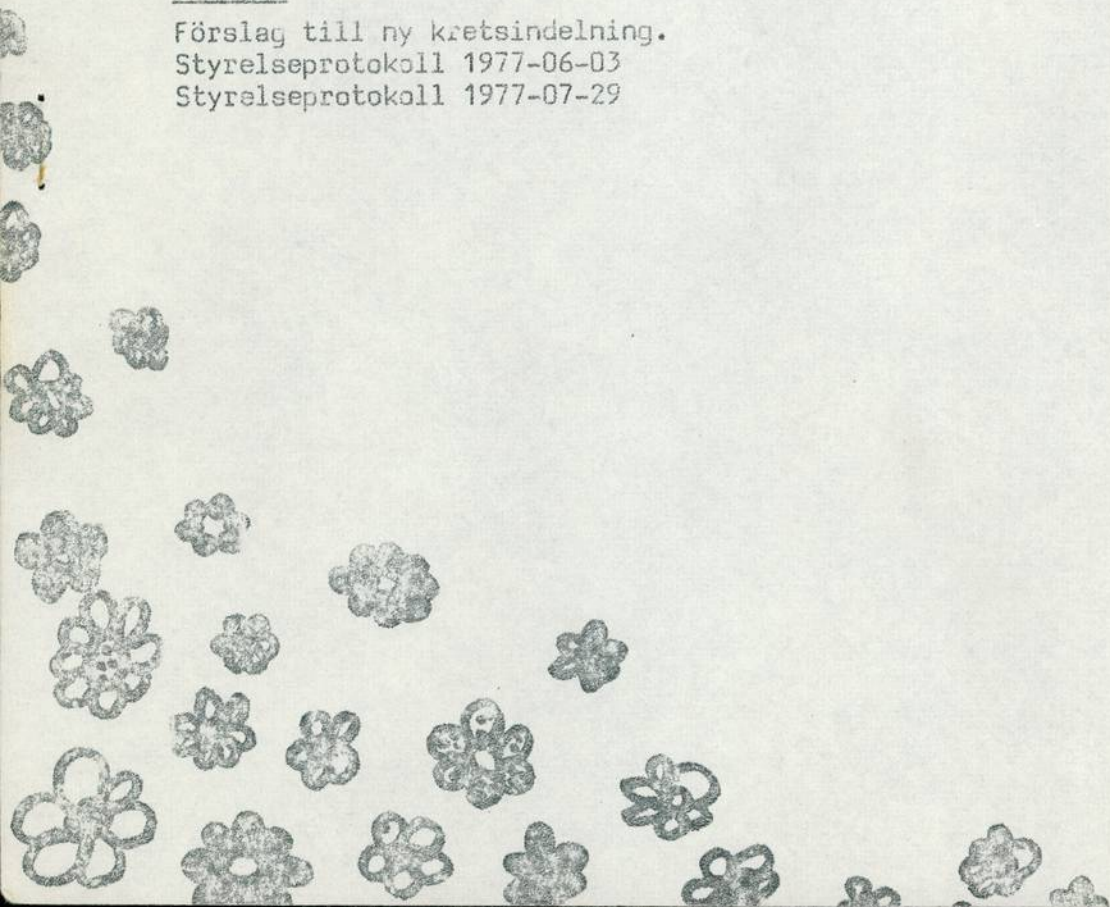
10-13

Bilagor

Förslag till ny kretsindelning.

Styrelseprotokoll 1977-06-03

Styrelseprotokoll 1977-07-29

Information från styrelsen

I maj utgav socialstyrelsen information för de som arbetar inom eller är intresserade av omsorgsvården.

I den informationen redogöres kortfattat för olika rapporter och uppsatser av intresse.

Till de POMS-medlemmar, som ej nås av denna information kan POMS-bladet vidarebefordra viss del av den.

Britt-Marie Ekoff och Eva-Karin Hall har genomfört regelbundna gruppsamtal med föräldrar till utvecklingsstörda barn.

En redogörelse för genomförandet av dessa samtal kan erhållas per tel 0455/19400-177.

TV-filmen Bryta Is (som handlar om lindrigt utvecklingsstörda personer och deras situation) kan hyras hos Film-Centrum. Filmen är svart-vit, 50 minuter speltid och kostar 131:-- per visning.

Bosse Öhlén har producerat filmen och kan hjälpa till att ta kontakt med någon av de medverkande. Han har tel 08/622358. Adressen till Film-Centrum är Taptogatan 4, 115 28 Stockholm, tel 08/679685.

Svenska föreningen för psykisk hälsovård har gett ut en folder med titeln "Att vara hemifrån".

Häri ges upplysning om hur barn kan uppleva olika former av skilsmässa från sina föräldrar. Foldern kan beställas från Svenska föreningen för psykisk hälsovård, S:t Göransgatan 114, 112 45 Stockholm.

Jan Lörelius och Ann-Charlotte Nilsson har skrivit en rapport om en fritidsgård för utvecklingsstörda "Köpmansgatan 54". Rapporten kan rekvireras från Projekt Mental Retardation, Psykologavdelningen, Forskningskliniken, Ulleråkers Sjukhus, 750 17 Uppsala. Pris kronor 10:--.

Curli Fyhr har sammanställt erfarenheter från korttidshemmet i Linköping. En stencilrad redogörelse kan erhållas genom G. Fyhr, Sociala avdelningen, Fack 581 01 Linköping, tel 013/102020.

Socialstyrelsens konferens för chefkuratorer,
12 - 13 maj 1977, Uppsala

Undertecknad deltog i rubricerad konferens på uppdrag av POMS's styrelse som dess representant. Konferensen hade samlat ett drygt 40-tal deltagare.

Gunnar Kylén och Kent Ericsson inledde med exposéer över avslutade och aktuella forskningsprojekt vid ALA-stiftelsen resp Projekt Mental Retardation. De kom också in på forskarens osäkra tillvaro, svårigheten att kommunicera resultaten till avnämarna samt problemen med att anpassa forskningsämnen till omsorgernas pågående och planerade verksamheter. Landstingens svala intresse för att systematiskt utvärdera sina aktiviteter underströks. Från kuratorshåll konstaterades att socialarbetarna i alltför ringa omfattning medverkade i forskning och man hoppades att den nya socionomutbildningen skulle möjliggöra ett bredare engagemang.

Efter lunch vidtog grupparbeten kring ämnet "Samverkan i distrikt". Av redovisningarna kunde bl a konstateras ett ökat intresse från kuratorernas sida att överge sin tidigare omnipotensattityd (dvs att jobba med alla us från vaggan till graven) och att, där så vore möjligt, övergå till någon sorts funktionsuppdelning (t ex 0 - 21 år resp över 21 år).

Andra dagen började med att Gerhard Larsson från Socialdepartementet redovisade en utsänd diskussions-PM kring den kommande översynen av omsorgslagen. Han hävdade att omsorgslagen å ena sidan påskyndat en hög utveckling av omsorgerna, men att den å andra sidan idag i många fall motverkar en normalisering/integrering och därigenom bidrar till en icke önskvärd särbehandling av de utvecklingsstörda. Två skäl har särskilt aktualiserat översynen:

- snart ikraftträdande ramlagstifningar beträffande social- och sjukvårdsområdena
- SSK-utredningens engagemang kring särskolans ev överflyttande till grundskolan (primärkommunerna)

Direktiven för utredningen har ju - originellt nog - gått ut på remiss. Majoriteten av dem som svarat (däribland POMS) har ställt sig positiva till att utredningen kommer till stånd. Gruppens medlemmar skall utses i juni 1977, arbetet förväntas starta i höst och man hoppas att gruppen skall vara klar till våren 1979 (valår!)

På frågor om gruppens sammansättning m m (enbart förmenta experter eller dessa + verkliga experter) svarade Larsson mycket diplomatiskt, att gruppen måste vara av hanterlig storlek och bestå av personer med politiskt ansvar och en bred socialpolitisk överblick förutom sakkunskap från omsorgsfältet. Han hoppades att man också på skilda sätt skulle försäkra sig om fältets särskilda erfarenheter och vetande samt om de senaste forskningsresultaten (vad var det Rellingen sa?). Utredningsresultatet kan bli vad som helst mellan ytterligheterna snävre justeringar av nuvarande lagstifning och en generell sociallag (med omsorgerna inbakade?)

Åke Körner tog därefter upp in- och utskrivning på vårdhem och specialsjukhus samt kring konsekvenser av delegation enligt OS § 99. Helge Lindhe informerade kort om KOMS (omsorgskuratorsföreningen) och dess närmast planerade aktiviteter (bl a en samkonferens med POMS nästa år?)

Margareta Finnhammar berättade kort om dels SIA och särskolan, dels den nya verksamhetsträningen inom yrkessärskolan.

Ia Linander redogjorde för FUB:s föräldrarådgivnings-
verksamhet.

Avslutningsvis berörde Karl Grunewald viss aktuell
information från byrå LÅ 2 m m. Man hade också en
kortare diskussion in plenum av några temata, som
kommit upp i grupperna under första dagens grupp-
arbeten.

Sammanfattningsvis upplevde jag det hela som en rätt
konventionell men trivsamt konferens med få nyheter för
mig personligen med undantag för Gerhard Larssons in-
formation kring översynen av omsorgslagen.

Enebyberg den 15 maj 1977

Lars Molander

BARNET NI FÅTT

"Barnet ni fått ... Läkarens stöd till föräldrar med utvecklingsstörda barn" heter en ny skrift i serien socialstyrelsen redovisar. Den är skriven av psykolog Eva-Carin Hall i samarbete med Karl Grunewald. Eva-Carin har tidigare skrivit om föräldrareaktioner i en väldigt läsvärd psykologexamensuppsats ¹⁾ och jag tycker att det är sunt och bra att man bitt psykolog om hjälp med den här skriften, som i första hand vänder sig till läkare.

Skriften avses ligga till grund för arbetsrutiner, undervisning och diskussioner om den verkligen används så kan vi nog vänta oss en förbättring av omhändertagandet av nyblivna föräldrar till utvecklingsstörda. Det har ju funnits, och finns fortfarande, stora brister på det området och därför är "Barnet ni fått" både välkommen och angelägen!

I skriften belyses hela informationsprocessen översiktligt och man diskuterar bl a organisatoriska aspekter. Här betonas att det är läkarens skyldighet att se till att föräldrarna snarast får kontakt med kurator och/eller psykolog. Den som ska ha hand om den långsiktiga kontakten kan vara:

- . någon av sjukhusets läkare
- . kurator eller psykolog på barnmedicinsk eller baropsykiatrisk klinik eller barnavårdscentral
- . kurator eller psykolog på omsorgsstyrelsen

Denna person bör få komma in i processen så tidigt som möjligt. Viktigt är påpekandet att föräldrarna visserligen kan behöva hjälp av många olika yrkesgrupper men att direktkontakterna bör begränsas till så få personer som möjligt. Det innebär att vi i större utsträckning måste samarbeta och lära oss att arbeta genom varandra.

Påståendet att beskedet om handikappet företrädesvis bör ges av en erfaren läkare kan man kanske sätta ett frågetecken för. De "erfarna", ofta äldre, läkarna har ibland ställt till mycket elände genom sin föråldrade syn på utvecklingsstörning och sina bristande kunskaper om de omsorger som nu finns att tillgå. Det viktigaste är förmodligen att läkaren är mogen och medmänsklig och inte känner sig alltför hjälplös i den svåra situation som första -informationen innebär.

1. Karin Eriksson och Eva-Carin Hall: Att bli förälder till ett utvecklingsstört barn - psykisk kris. Lunds universitet 1974.

Apropå detta: Många föräldrar, som får barn med t ex ryggmärgsbråck, hjärnbråck eller Downs syndrom, förstår direkt efter barnets födelse att något är på tok. De väntar sig att få barnet till sig, men i stället rusar någon ut med det. Samtidigt kan föräldrarna ofta avläsa hur barnmorskans glädje och förväntan slår om till ångest och allvar. De får som regel vaga eller

motstridiga besked ("hon är så liten", "hon andas dåligt", "hon måste till röntgen") eller också får de inga besked alls. Häpnadsväckande ofta lämnas föräldrarna ensamma i denna nästan outhärdliga situation. I värsta fall kan de få vänta i timmar på att doktorn ska komma och ge dem besked. Det här kanske inte ska behöva hända lika ofta i framtiden, för nu säger Socialstyrelsen, (sid 15) att om föräldrarna själva, i samband med förlossningen märker att något inte står rätt till, så får t ex barnmorskan eller sjuksköterskan ge ett förhandsbesked, om det dröjer innan läkaren kan komma. Det är en bra nyhet! Man kan bara hoppas att den inom rimlig tid når ut till berörd personal. Och att personalen får det stöd de kan behöva för denna uppgift.

Större delen av skriften behandlar psykologiska aspekter på den medicinska informationen. Föräldrarnas upplevelser beskrivs enligt kristeoretiska modell. Här betonas t ex att föräldrarnas reaktioner inte bestäms av handikappets art och grad utan av en rad faktorer såsom mognad, självkänsla, den sociala situationen m m. Aggressivitet och sorg kan vara svåra att möta, sägs det, men uteblivna reaktioner är något man bör se allvarigare på, eftersom de kan vara upptakten till en negativ utveckling av krisförloppet.

Konkret och lättfattligt beskrivs hur läkaren bör bemöta föräldrarna. Man går igenom de yttre förutsättningarna för samtalet och ger synpunkter på samtalsmetodik på vad informationen bör omfatta. I ett avslutande avsnitt beskrivs hur viktigt det är att den som ger beskedet till föräldrarna är någorlunda klar över sina egna känslor och kan känna igen sina egna försvarsreaktioner, t ex intellektualisering och flykt.

Självfallet kan man inte få med allt i en skrift på 22 sidor. Två saker som jag är kritisk till vill jag ändå påpeka:

Här och var i skriften (t ex sid 5) ges antydningar om att en god information kan få föräldrar att ta hem sitt barn medan en dålig kan få dem att "lämna bort det". Jag tycker att det är en onödig förenkling. Föräldrarnas beslut har, enligt min erfarenhet, till en alldeles övervägande del att göra med i vilken utsträckning barnets handikapp hotar deras självkänsla. Vad doktorn säger och tycker är betydelsefullt för många, men inte avgörande för deras beslut.

Överhuvudtaget tycker jag att kopplingen mellan stödet till föräldrarna och barnets bästa, både i denna skrift och i andra sammanhang, kunde tonas ned något. Om föräldrarnas psykiska hälsa står på spel är det väl - i sig - tillräckligt för att motivera kvalificerade insatser, t ex i form av psykoterapi. Detta är för mig inte bara en teoretisk fråga, eftersom jag tror att målsättningen härvidlag präglar det bemötande man ger föräldrarna.

Jag är också kritisk till att man inte någonstans nämner de föräldrar som "totalvägrar". Det är ju inte så ovanligt att föräldrarna, sedan de fått beskedet, vägrar att se sitt barn, vägrar att tala med läkaren, vägrar att träffa någon från omsorgsstyrelsen. Under den ganska korta tid som, jag arbetat med kristerapi för föräldrar har vi flera gånger haft kontakt med, eller hört talas om, mammor

som gått hem från BB på andra eller tredje dagen, som börjar jobba igen efter två veckor, om föräldrar som uppger för släkten att barnet dött etc. Att inte kunna etablera en djupare kontakt med dessa föräldrar, att bevittna hur de i panik och förtvivlan vägrar att ta emot den hjälp man ändå kan erbjuda är provocerande och svårt. Här hade det varit bra om man diskuterat tänkbara förklaringar till föräldrarnas reaktioner liksom olika terapeutiska förhållningssätt. Några rader om detta hade också kunnat bidra till att mildra den känsla av misslyckande som både läkare och andra upplever inför dessa föräldrar.

Som helhet tycker jag dock att "Barnet ni fått" är en utmärkt skrift som alla omsorgspsykologer borde läsa noggrannt. Den bör kunna fungera som en bra utgångspunkt för diskussioner med berörda befattningshavare och hur vi tillsammans ska kunna ge föräldrarna det stöd de behöver.

Ann Bakk

KOMS' och POMS' temadagar 16-17 juni 1977 på Kolmårdssjukhuset,
norr om Norrköping.

Temadagarna ornades för omsorgspsykologer och kuratorer verk-
samma inom AB, D, E och I län för att man skulle få möjlig-
het att tillsammans prata med varandra. Tyvärr ställde inte
fler än som mest mellan 15-20 personer upp. Psykologerna
var nästan alla från Östergötland + 1 från Stockholm och en
från Gotland. Kuratorerna var mera jämnt representerade.
(En fördel med att vi var så få var dock att det gick att kom-
municera även i den "stora" gruppen). Inget färdigt program
fanns för dagarna, utan deltagarna skulle själva bestämma äm-
nen som kändes angeläget att diskutera med andra psykologer
och kuratorer, som arbetar med utvecklingsstörda. Diskussio-
ner i mindre grupper.

Ämnen som kändes angeläget att diskutera var:

- Vem arbetar man för??? Institutionen-familjen- den utveck-
lingsstörde?
- Vilken målsättning har vi med vårt arbete?
- Våra yrkesroller?
- Hur vill vi arbeta ex på inackorderingshem eller vårdhem?
- Gruppsamtal med utvecklingsstörda.
- Att arbeta i team. Distriktsorganisationen inom omsorgerna.
- Att arbeta med personal.

Vi diskuterade i mindre grupper ovannämnda frågeställningar,
men även andra frågor som kändes angeläget just i den gruppen.

På kvällen talade vi om utvecklingsstörda-sex/samlevnad. Våra
och andras värderingar.

Två dagar går ju alltid fort när man så här skall träffas och
prata om allt som känns angeläget för var och en i det dagli-
ga arbetet. Det var bra att träffas både kuratorer och psy-
kologer, eftersom vi ju arbetar så nära varandra i arbetet
med de utvecklingsstörda. Genom att träffa "folk" från andra
landsting lär man sig en hel del av deras erfarenheter och syn-
punkter. Man löser ju problem på olika sätt inom de olika
landstingen, och på får på det sättet nya idéer i arbetet.

Så t ex jämförde vi inackorderingshem- modellen i Stockholm
och Östergötland där den senare synes mer flexibel och bätt-
re täcka de olika behoven medan Stockholms försök med behand-
lingsmöjligheter knutna till inack.hems-liknande boende sågs
med intresse i Östergötland.

Intressant var också att jämföra psykologgruppens olika inställning till funktionsprincip respektive områdesprincip.

Vi som träffades tyckte att det kändes skönt att inte ha ett färdigt program utan att själv forma ett, och på så sätt lära känna varandra. Men till nästa träff som vi gärna vill ha borde det göras upp något program, så att fler deltagare kan komma. (Ett landsting ville inte låta sina kuratorer och psykologer åka till dessa dagar då man inte hade ett program, och det vill vi inte riskera).

Vi föreslår att KOMS och POMS vid sina årsmöten tar ut ett landsting inom vår region, som skall känna sig ansvarig för att en ny träff ordnas - förslagsvis maj 1978- och att program utarbetas. Kolmårdssjukhuset kan användas även till nästa träff då det är bra service och billigt (20:-/dygnet plus landstingets matkuponger).

Vi föreslår även att KOMS och POMS regionindelning skall överensstämmas, så att regionträffarna underlättas. Är inte detta något att ta efter även för andra regioner?

Kjell Nordenstan
Psykolog i Stockholms län

Barbara Hallsén
Kurator i Stockholms län

Hur står det till med våra möjligheter till
FORTBILDNING+KURSER+KONFERENSER?

För att pejla detta och försöka påverka till intensifierade insatser träffade ett antal POMS-are och KOMS-are representanter för a) landstingsförbundets personalpolitiska avd b) byrå LÅ2 på socialstyrelsen 77 06 10.

Från POMS deltog på landstingsförbundet:

Sylvia Milchert
Birgitta Norrman
Kersti Åresund
AnnCharlotte Carlberg

på LÅ2 (socialstyrelsen):

Sylvia Milchert
Ann Bakk
Kersti Åresund
AnnCharlotte Carlberg

Ur anteckningarna från mötet på landstingsförbundet:

Tillsammans med KOMS-arna Helge Lindhe, Lena Mared och Lennart Stenberg träffade vi Tori Landström, Urban Karlsson, Berit Lundberg och Gunilla Strand - som enligt vår önskan gjorde minnesanteckningar, som senare inkommit till resp förening.

Bakgrund: KOMS anmälde varen 1977 till samplaneringskommittén för externa kursgivare (SEK) en konferens för kuratorer inom OMS (och skulle därmed också "testa läget" för motsvarande aktivitet för POMS). SEK ansåg, att ärendet var ett anmälningsärende, då kursens innehåll var sådant, att den borde anordnas lokal regionalt och rikta sig till flera kategorier än kuratorer. Man återopade också en överenskommelse med socialstyrelsen om en begränsning av socialstyrelsens konferenser till chefskuratorer/psykologer - något som POMS tidigare i annat sammanhang reagerat emot.

I diskussionen framförde vi, att vi i och för sig tyckte, att man borde satsa på tvärfackliga regionala kurser, men att dessa inte täckte vårt behov av fortbildning utan behövde kompletteringen av kurs/konferansverksamhet för enbart kuratorer/psykologer (liknande de konferenser, som tidigare arrangerats av socialstyrelsen för resp yrkeskategori). Flera av oss hade dessutom erfarenheter av, att den regionala utbildningssamverkan, som skall förekomma mellan landstingen, ej kommit i gång och att omsorgsverksamheten hade svårt att få gehör för sina önskemål bland "tunga" grupper inom hälso-och sjukvård. Vi pekade också på att kuratorer och psykologer inom omsorgsverksamheten i hög grad anlitas som utbildare av andra kategorier och att detta måste följas upp i fortbildning av "utbildarna". Vi ifrågasatte, om representanter för enskilda landsting hade samma synsätt som landstingsförbundet beträffande fortbildningsbehov och tyckte oss ha märkt en alltför stor bindning till "externa kursgivare" (är kursen nämnd i e.k. eller ej?) vid beviljande av förmåner vid deltagande.

Resultatet av diskussionen blev ett förslag till fortsatt samplanering med bl a sekretariatet inom SEK. Regional/lokal fortbildning tillsammans med andra intressentgrupper (ev skulle varje intressentgrupp kunna stå för var sin kurs alt kurser) skulle undersökas. Ev skulle SFPU (Svenska förbundet för psykisk utvecklingshämning) kunna vara ett samlande instrument för de fortsatta diskussionerna. Start för detta i så fall vid den av SFPU planerade konferensen i höst - den skall handla om bl a fortbildning. I planeringsgruppen för konferensen representeras POMS av Kerstin Alm och i gruppen, som behandlar fortbildningsfrågor av Birgitta Norrman.

Vi tyckte, att mötet kändes som en hygglig start och tyckte, att det var positivt, att vi fick berätta om våra resp föreningar - verksamhetsberättelser överlämnades!

Ur anteckningarna från mötet på LÅ2 (socialstyrelsen):

Vi träffade Karl Grunewald, Teut Wallner, Anita Olson och Christer Lindman. På begäran hade en prel fördragningslista insänts. Våra önskemål var att diskutera fortbildningsfrågor (kurser/konferanser), arbetet kring omsorgslagens förändring och vårdhemmens inre arbete.

POMS har tidigare uttryckt önskemål om bibehållande av den konferansform, som omfattat samtliga omsorgspsykologer (dvs ej enbart chefsd:o) och även (tillsammans med KOMS) haft förslag angående förändrat innehåll i socialstyrelsens konferenser för nyanställda befattningshavare. Dessa synpunkter luftades ånyo vid detta möte.

Från socialstyrelsens sida ansåg man mot bakgrund av överläggningar med landstingsförbundet, att man svårligen kunde arrangera stora konferenser mera. Vi hävdade behovet och poängterade, att det ju också är fråga om en betydelsefull möjlighet till att för LÅ2 inhämta synpunkter från "fältet". Diskussionen formade sig till försök att finna en positiv kompromiss. Från LÅ2 skulle man undersöka möjligheten att byrån skulle kunna svara för administration av konferenser arrangerade av POMS resp KOMS mot att man s a s fick "köpa in sig" på en dag av en flerdagarskonferens - del av tiden skulle då ev kunna ägnas nyanställda som ersättning för den kurs, som särskilt ordnats för denna grupp. Denna kursform skulle då utgå. Den kommer emellertid att arrangeras i år och det diskuterades i vad mån POMS och KOMS återigen skulle kunna ge uttryck för synpunkter på programmet. (Kontakter skall tagas, sedan anmälningar inkommit till kursen. Det förutsattes, att KOMS resp POMS skulle ha möjlighet att via någon representant följa verksamheten samt berätta för de nyanställda om resp förening.)

LÅ2 skall i övrigt höra av sig ang det nämnda förslaget inför konferenser nästa år. (OBS: Efter det här refererade mötet fick POMS ett välkommet ekonomiskt bidrag till Jämshögskonferensen från socialstyrelsen=3000:-) Beträffande arbetet med omsorgslagens förändring kunde man vid tillfället ej tillföra några nya informationer - fortsättning följer i Jämshög då den parlamentariska utredningsgruppen tillsatts.

Beträffande VIA (vårdhemmens inre arbete) omtalades av Karl Grunewald, att man från LÅ2 gått in med en begäran om medel från allm. arvsfonden till projektet. Besked hade vid tillfället ej erhållits. Från POMS sida markerades återigen behovet av att man i så fall förankrar projektet på fältet och verkligen ger möjlighet för dem som närmast är berörda av vårdhemmens inre arbete att komma till tals. (Se rapport från POMS konferens hösten-76). Utfästelser gjordes i denna riktning. POMS och KOMS fick även möjlighet att komma med förslag på någon som skulle kunna tjänstgöra som ett slags "samordnade redaktör" för det fortsatta VIA-arbetet - efter mötet har detta diskuterats mellan KOMS och POMS, men förslaget är ej helt klart ännu.

Under "övrigt" omtalade man på LÅ2, att man fn ägnade sig åt bearbetning av behörighetsfrågan för föreståndare vid vårdinstitutioner och dagcentra. (En "breddning" är aktuell.) Man arbetade också tillsammans med Sö på utbildning för vård- och föreståndarpersonal. Även detta sammanträffande såg vi som en positiv öppning för ett fortsatt samarbete ang bl a konferenser.

POMS bladet

Organ för föreningen

Psykologer inom omsorgsverksamheten

Stort adventsnummer med

- minnen från Jämshög
- om flerhandikappade, gravt utvecklingsstörd
- om samordnad barnhabilitering
- om NFPU:s syskonsymposium
- från kretsarna
- samt presentationer, recensioner, meddelanden och mycket annat

nr 29 - 77

Redaktionskommittén

Redaktionskommittén för POMSbladet kom till på årsmötet i Jämshög. Vi sex, som utgör kommittén, är Ann Bakk, som också är styrelsens kontaktman, Madeleine Edgren, Patricia Ericsson, Ann-Katrin Eriksson, Lars Molander och Birgitta Norrman. Samtliga arbetar vi inom omsorgerna i Stockholms läns landsting.

Vi vill gärna att POMSbladet blir ett kontaktforum, som vi alla POMSare använder oss av för att informera, debattera, inspirera och samråda med varandra. Om den förhoppningen skall kunna nås, fordras att alla känner sitt ansvar för tidningen och bidrar till innehållet. Vår uppgift i redaktionskommittén blir då huvudsakligen att se till att materialet blir sammanställt och tryckt och att ansvara för att tidningen kommer ut.

Vi har funderat kring utformningen av tidningen och skulle vilja försöka ha några stående rubriker som "Nytt från kretsarna", "Bra och dåligt inom omsorgerna", "Nya böcker" och "Kalendarium". Två temanummer - ett om autism och ett om skolan - lockar också.

Men det är Ditt bidrag vi väntar på!

Så hör av Dig till Ann Bakk eller Lars Molander

adress: omsorgsnämnden tel:08/743 03 00
Box 20033
104 60 STOCKHOLM

Med hälsning från oss i redaktionskommittén genom

Ann-Katrin

1977 års konferens ägde rum 9 - 11 september på Jämshögs folkhögskola i Blekinge och var ett samarrangemang mellan POMS och studieförbundet Vuxenskolan. Förutom de praktiska arrangemangen kring konferensen bidrar Vuxenskolan även med mångfaldigande och spridning av konferensrapporten.

Vi vill gärna framföra vårt tack till Vuxenskolan för deras omfattande och värdefulla insatser vid denna konferens.

Även södra kretsen är värd all uppskattning för att såväl innehåll som yttre arrangemang blev så lyckade.

Från Hans Frick, omsorgsöverläkare i Malmöhus läns landsting och inbjuden representant för SLMR (se sid 27), har vi fått följande brev:

Kära POMS!

"Människosyn och omsorger om förståndshandikappade var huvudtemat vid den till Jämshögs folkhögskola förlagda åttonde POMS-konferensen 1977-09-09--11.

Kanske kändes det litet oroligt att som representant för omsorgsläkarna konfronterats med en stor grupp psykologer. Men den eventuella oron omvandlades snabbt i den känsla av trygghet som en målinriktad, entusiastisk grupp kan förmedla och jag blev även såväl socialt som ADL-mässigt omhändertagen på bästa sätt.

Gerhard Larssons presentation av kommittédirektiven fick utgöra avstamp för flera livliga diskussioner kring hur "psykologiska" habiliteringsaspekter på bästa sätt skulle kunna bevakas och förmedlas till kommittén.

Mårten Söder analyserade intresseväckande och klart "ideologi och lagstiftning". Han konstaterade bl a att lagstiftningen främst styrs av ekonomiska, fackliga och arbetsmarknadspolitiska intressen. Ideologi är sedan närmast att likna vid en lagens galjonsfigur, som när allt är klart får pryda upp det hela.

Andra dagen inleddes med ett skickligt "kåseri" av Eiliv Solum, vilken som psykolog varit ledamot av den norska lagkommittén. Speciellt fäste jag mig vid den norska filosofin kring integrationsbegreppet och begreppet funktionshämmad.

Gunilla Sternudd redovisade därefter sitt arbete "Den förståndshandikappade. Subjekt eller objekt - medmänniska eller levande materia". Gunilla underströk utomordentligt fint behovet av samverkan mellan olika synsätt. Det är inte antingen naturvetenskap eller human-vetenskap utan både och - alltid.

De båda första dagarna avslutades med gruppdiskussioner, vilka senare skulle redovisas i POMSbladet. På söndagenn diskuterades främst olika handlingslinjer vad gäller lagkommitténs arbete respektive utvecklingen av en samordnad barnhabilitering.

Hjärtligt tack för att jag fick vara med och härigenom fick tillfälle att själv uppleva Er fina gruppanda, som tycks mig fylld av kunnsnde, känsla, kreativitet och trygghet. Imponerad, glad och kanske även något avundsjuk hoppas jag någon gång få återkomma.

Jag är övertygad om att vi lyckas bäst om vi alla samarbetar i en antiautoritär teamorganisation.

Hjärtligaste hälsningar

Hans

Årsmötet

~~1977 års stadgemässiga årsmöte~~ avhölls på kvällen den 9:e. Protokollat bifogas som bilaga.

Bland de punkter, som diskuterades på mötet, var POMS' organisation. En arbetsgrupp lade fram förslag till ändring. Detta bifogas som information för Dig, som inte kunde delta. Se också årsmötesprotokollat, § 25.

Man delade också ut en enkät för att få uppgifter om vilka medlemmar, som är intresserade av att delta mera aktivt i arbetet inom POMS. Om Du inte redan besvarat enkäten så gör det också skicka den till Ann (adress sid 1) före årsskiftet.

Årsmötet beslöt att höja medlemsavgiften för år 1978 till 50:-, bl a med hänsyn till ökade produktions- och distributionskostnader för POMSbladet.

Du kan redan nu betala in 1978 års medlemsavgift om 50:- till POMS, postgirokonto 35 89 78-5.

OMSORGSKOMMITTEN KOMMER IGANG

På POMS-konferensen i Jämshög bildades en 'bevakningsgrupp' som skulle hålla sig informerad om den ny tillsatta omsorgskommitténs arbete. Gruppen består av Robert Binda, Kent Ericsson och Cecilia Malmström. Eftersom omsorgskommitténs arbete nu påbörjats finns det anledning att leverera en första bevakningsrapport.

De fem politikerna i den parlamentariska utredningen skall på kort tid lägga fram ett förslag till ny lag om omsorgerna om psykiskt utvecklingsstörda. Medlemmarna är K.O. Andersson (c), K.G. Andersson (s), N. Hallerby (fp), S-G Signell (s) och F. Swartling (m). Till sin hjälp har de sakkunniga (Grunewald, Grönwall och Wessman) och ett knippe experter. Allt hålls samman av ett sekretariat med tre sekreterare, nämligen Bolander, Nolte och Wahlström.

Naturligtvis vet man ganska litet om hur arbetet kommer att läggas upp. Men det är klart att utredningen skall inledas med en kvalitativ och en kvantitativ utvärdering av nuvarande omsorger. Detta uttrycktes klart i direktiven för kommittén ("Viss omsorg om handikappade", dir 1977:89, Socialdepartementet). Syftet med denna utvärdering är att ge ett underlag för diskussioner.

Kommittén har visat en öppenhet för synpunkter från så många kategorier som möjligt som är inblandade i arbetet med utvecklingsstörda. Här ser jag att det finns stora uppgifter för psykologgruppen. Det gäller att formulera sina positiva och negativa erfarenheter av det pågående omsorgsarbetet och föra fram dessa till kommittén. Detta behöver sannolikt ske inom en snar framtid.

Men jag ser också en annan möjlig uppgift i detta. Kan psykologgruppen hjälpa omsorgstagarna själva att föra fram sina erfarenheter och synpunkter till kommittén? En öppenhet finns nämligen för att ta del av de utvecklingsstördas egna erfarenheter.

Kommittén arbetar redan med full vind i seglen! En pressdebatt har kommit igång, initierad av Bertil Wiks artikel i Dagens Nyheter (baserad på material från Mårten Söders anförande i Jämshög). Denna följdes upp av en artikel av Barbro Jöberger i samma tidning. Svar från omsorgskommittén väntas. Frågan gäller huruvida det är huvudsakligen ekonomiska eller mänskliga motiv för översynen av omsorgslagen.

Kent Ericsson

PS Apropos de utvecklingsstördas egna synpunkter: omsorgsutredningen har knutit ännu en FUBare till sig. Agneta Kanold heter hon och har tidigare bl a arbetat med STEGET, den nya lättlästa tidningen som RFUB ger ut. Agneta skall bearbeta det material som utredningen tar fram så att det blir lättläst och tillgängligt för utvecklingsstörda.

Birgitta

ERSÄTTNING FÖR RESA TILL JÄMSHÖGSKONFERENSEN

Du som önskar få bidrag till Din resa till POMS-konferens i Jämshög tidigare i höst skall inkomma med Dina önskemål till kassören

Kersti Åresund
Kläringe
740 60 ÖRBYHUS

inom 14 dagar från det datum, som anges i poststämpeln på det kuvert Du fått detta POMSblad i.

Önskemål som inkommer efter den dagen kan inte beaktas. Fördelning av tillgängliga medel kommer sedan att ske i proportion till storleken på anspråken.

Konferens- rapporten

Vuxenskolan kommer om några veckor att distribuera den rapport från POMS' VIII:e konferens i september 1977, som sammanställts i samarbete med södra kretsen.

Där kan Du läsa inte bara de förberedda inlägg, som hölls av Gerhard Larsson, Lars Molander, Eiliv Solum, Gunilla Sternudd och Mårten Söder, utan också - tack vare en förnämlig skrivinsats av Boel, Monica m fl - diskussionerna in plenum m m.

Tack till redaktionsgruppen för denna rapport!

Mycket nöje med läsningen!

R F U B om flerhandikappade, gravt utvecklingsstörda

Riksförbundet FUB gick i juni i år ut med en skrivelse till bl a samtliga omsorgsstyrelser rörande gravt utvecklingsstörda flerhandikappades och deras familjers situation. I skrivelsen framställs en rad krav på åtgärder, som måste till för att dessa utvecklingsstörda ska kunna leva ett så normalt liv som möjligt. Det gäller såväl de som bor hemma, som de på vårdhem. Familjer med hemmaboende gravt utvecklingsstörda behöver ett kraftigt ökat stöd för att kunna fungera bra i vardagssituationen.

Den grupp utvecklingsstörda som skrivelsen handlar om, är ofta flerhandikappade och kräver därför ständig tillsyn, aktivering och vård. Många är rörelsehindrade, syn- eller hörsel-skadade, har svåra epileptiska kramper och nedsatta sväljreflexer. Infektionskänsligheten är stor. Det här innebär en stor arbetsinsats från föräldrar/vårdare: daglig sjukgymnastik för att hålla leder mjuka och samtidigt förebygga infektioner; matningar, som p g r a sväljsvårigheter kan dra ut i timmar; en mycket noggrann skötsel av hygien och mycket annat. Ofta medför de olika handikappen också nattvak och rubbningar i dygnsrytmen.

Många utvecklingsstörda är inte flerhandikappade i fysisk eller medicinsk mening. De har i stället psykiska tilläggshandikapp, t ex autism. En del av dem är mycket avskärmade, andra rastlösa och överaktiva. Också dessa utvecklingsstörda kan behöva ständig tillsyn och vård.

Man utgår i skrivelsen från barnets rätt till fasta, stadigvarande kontakter med någon eller några få andra personer. De här kontakterna bör i första hand utgöras av barnets föräldrar. Om de biologiska föräldrarna av olika skäl inte kan ha barnet hemma, är det bästa alternativet att det får bo i en annan familj. Men för att föräldrar/fosterföräldrarna ska kunna klara vården av och samvaron med den utvecklingsstörde är det nödvändigt med minst 40 timmars avlastning per vecka året om, gärna med hjälp av en personlig vårdare.

Avlastningen bör ges i form av t ex förskola, skola, dagcenter eller fritidsverksamhet när det är lämpligt. I de här verksamheterna ska den personliga vårdaren vara med den utvecklingsstörde och resten av dessa minst 40 timmar är vårdaren med den handikappade där han bor. Man kräver också i skrivelsen att föräldrar/fosterföräldrar till barn, som behöver dygnet-runt-vård, får avtalsenlig vårdarlön minst 5 tim/dag under hela veckan. Det här innebär även att de bör ha rätt till betald semester.

De utvecklingsstörda, som inte har möjlighet att bo hemma eller i annan familj, ska ges rätten att bo på små, förstärkta elevhem och inackorderingham med en så hög personaltäthet att de kan ges en personlig vård. Även i den formen av boende ska det knytas en personlig vårdare till den handikappade. Ingen människa ska i längden behöva bo på den typ av stora vårdhem, som fortfarande finns kvar. De måste brytas ned till små enheter med plats för högst fyra personer i varje och med tillgång till ett kök, där man kan laga maten.

Detta är bara några av många krav, som framförs i skrivelsen. Man önskar bl a också rätt till regelbunden sjukgymnastik, utökad rätt till tekniska hjälpmedel, rätt till ett hembesök per månad av distriktssköterska, större anpassning till den enskilde av verksamheten på dagcenter.

Totalt sett efterlyser man en större flexibilitet i omsorgerna om de utvecklingsstörda.

o - o - o

Med anledning av denna skrivelse anordnade Riksförbundet FUB en konferens i slutet av oktober. Deltagare var FUB-medlemmar från hela landet. Samtliga län utom två var representerade.

Syftet med konferensen var att knyta upp ett par medlemmar från varje län kring innehållet i skrivelsen. De ska nu genom sina respektive länsförbund verka för att de krav som ställs i skrivelsen blir förverkligade i så stor utsträckning som möjligt. Detta ska ske genom uppvaktningar hos omsorgsstyrelserna.

Så gott som alla deltagare på konferensen är föräldrar till gravt utvecklingsstörda flerhandikappade.

FUBs förhoppning är att fler medlemmar vill engagera sig i dessa frågor och att grupper bildas i alla län för att driva igenom de önskade åtgärderna.

Den som är intresserad av att ta del av skrivelsen i dess helhet kan läsa De gravast utvecklingsstörda - hur hjälper vi dem?, FUBs skriftserie nr 5. Pris 2:-

Skriften kan beställas hos RFUB, Box 5410, 114 84 Stockholm. Tel: 08/24 62 10.

Annika Redin

Studiekonsulent vid Riksförbundet FUB

VARDHEMMENS INRE ARBETE - VAD HAR HÄNT SEDAN SIST?

I december 1975 samlades vårdcheferna till en konferens i Socialstyrelsens regi och diskuterade kring temat "vårdhemmens inre arbete". Det skrivna material om olika delområden, som kom fram under konferensen, har sedan behandlats vidare, delvis av samma arbetsgrupper.

Arbetet har även diskuterats inom POMS och temat återfanns på programmet vid POMS konferens hösten 1976.

Vid den senaste vårdchefskonferensen (på Lidingö) beslöt man att materialet skulle underkastas en redaktionell bearbetning. För detta ändamål har byrå LA 2, Socialstyrelsen, erhållit medel från Socialdepartementet och knutit sociologen Christer Lindman till projektet på halvtid i samarbete med en beredskapsarbetande psykolog. För dagen finns inte något läsbart material, men Christer förväntar sig ha en färdigskriven produkt till våren 1978.

Formerna för produktens spridning och användning är för närvarande ovissa och Christer tar gärna emot konstruktiva synpunkter på detta.

Patricia

FRÅN KRETSARNA!

Mellansvenska kretsen inom POMS hade höstens första träff den 26 oktober i Örebro. Kretsen är stor och det är jobbigt att resa långt för bara en kväll och det var som väntat bara örebroare som ställde upp - vi var iallles endast fyra personer.

Kvällens tema var utvecklingstestning. Flera av oss arbetar med barn eller med vuxna utvecklingsstörda på låga funktionsnivåer. Vid en träff i våras kom vi underfund med att vi saknade bra utvecklingstest på de lägsta åldrarna och vi kom därför överens om att gå igenom de olika test vi använder i våra respektive jobb och diskutera dessa. Methe Axén presenterade Griffiths-skalan (0 - 2; 2 - 8 år). Vi tittade också på Denver Development Screening Test (0 - 6 år).

Kersti Åresund rapporterade vidare från POMS-konferensen i Jämshög för oss andra, som inte var med. Andra punkter: vi läste och diskuterade Bertil Wiks artikel i Dagens Nyheter den 21/10. Artikelnen hette "Utvidga tvånget inom omsorgslagen" och handlade i stora drag om det som Mårten Söder pratade om i Jämshög. Med anledning av Socialstyrelsens förfrågan angående om utvecklingsstörda bör skaffa barn eller ej, diskuterade vi den frågan, som verkligen är svår och där vi hade en hel del personliga tyckanden, men vi kände behov av mer fakta och det behövs mer forskning kring hur det går för barn till utvecklingsstörda föräldrar.

Det är tråkigt att inte fler medlemmar kan komma till POMS-kretsmöten, även om det är förståeligt med tanke på långa resavstånd, jobbigt att ge sig iväg efter en arbetsdag osv. I våras hade vi en träff i Örebro och en i Uppsala med samma program och kunde då nå några fler medlemmar inom kretsen.

För kretsens träffar har vi inlett samarbete med studieförbunden, i Örebro med Vuxenskolan och i Uppsala med ABF, och vi utnyttjar deras lokaler. Om vi ordnar en större träff, t ex över ett veckoslut (eller minst 6 studietimmar), så kan ABF i Uppsala ställa upp med både lokaler och ekonomisk ersättning till kursledare och eventuellt kursmaterial. För en sådan större träff har det kommit ett par olika förslag till innehåll, bl a studiematerialet *Hej, Marie*. Ett annat förslag är om vi kunde få någon med erfarenhet av psykoterapi med utvecklingsstörda att komma och berätta om det.

Men för att kunna ordna en sådan helgträff måste vi veta om det finns intresse, om folk är beredda att komma ett veckoslut. Eller bör man hellre satsa på mindre kvällsträffar?

Vi frågar nu alla POMS-medlemmar: HUR VILL NI HA KRETSVERKSAMHETEN?? Skall vi ha stora kretsar och stora möten? Det kan då bli innebära att man i samarbete med studieförbunden har en träff över ett par dagar och kanske bjuder in någon föredragshållare och har diskussioner kring ett visst tema.

Eller skall vi ha små kretsar och små möten? Fördelen med det kan ju vara att det är lättare att i den lilla gruppen prata om sin egen aktuella arbetssituation, det blir mer informellt, inte så långa resor osv. Hur långt kan Du tänka Dig att resa? Hur ofta skall vi träffas inom kretsen? En tänkbar idé för kretsverksamheten vore att alternera mellan de olika landstingen inom kretsen, olika medlemmar sammankallar och håller i träffens tema och det skulle eventuellt kunna kombineras med studiebesök på respektive plats.

Vad tycker Ni om det? Och vad har Ni för synpunkter på våra övriga frågor? Fler idéer? Skriv till POMS-bladet och berätta hur Ni vill ha kretsverksamheten upplagd!

Elisabeth Helgesson
kretsområdesrepresentant

Kersti Aresund
f d kretsområdesrepresentant

ÖSTRA KRETSEN

Kretsarbetet inom östra kretsen går på sparlåga just nu. Kanske beror det på att vi saknar brännande ämnen som tidigare debatten kring specialsjukhusens vara eller icke vara.

I våras träffades vi kring omarbetningen av omsorgslagen men frågetecknen var så många att det var svårt att fortsätta. Det kan vara lättare efter POMS-konferensen i Jämshög, då vi också har rapporten från Vuxenskolan som hjälp.

Samarbetet mellan KOMS och POMS känns viktigt. En början var de två temadagarna på Kolmårdssjukhuset i juni. Alla där var överens om att fortsätta att träffas (se förra POMSbladet).

Om Du har några funderingar kring kretsarbetet så hör gärna av Dig till oss som är kretsombud: Stefan Ilstedt och Ann-Katrin Eriksson.

Ann-Katrin

VÄSTRA KRETSEN

Höstmöte i Konsthallscaféet i Skövde torsdagen den 8 december kl 15.30.
På programmet: Nästa POMS-konferens och Omsorgslagens förändring

Gösta Lundgren

Stockholmspsykologerna reste bort och rådde om varandra
i tre dagar

Den 5 oktober åkte nästan alla psykologerna från Stockholm - ca. 25 st - till Klackbergsgården i Norberg. Vi stannade där i tre dagar tillsammans med Pat Pegg - den amerikanska familjeterapeuten. Vi ville dels jobba med oss själva och våra relationer i gruppen, dels lära oss mer om familjeterapi. Pengar fick vi från anslaget för internutbildning, och vi kallade detta 'kurs i familjeterapi'.

Pat visade sig vara en tjej i vår egen ålder, som mjukt och vänligt - men bestämt - ledde och lotsade oss genom en rad jobbiga och roliga arbetspass. Vi hade olika verbala och icke-verbala kommunikationsövningar i mindre grupper och i stora gruppen växelvis. Att vi måste tala engelska hämmade **spontaniteten** något, men gick förvånansvärt bra när man hade vant sig. Rollspel och lekar förekom flitigt. Har ni t ex hört talas om "citronleken"? Tänk er 25 psykologer som får var sin citron i handen med åtföljande uppmaning: "lär känna din citron!" Tänk er sedan dessa 25 psykologer sittande med slutna ögon, klämmande, fingrande, snusande på var sin citron under andäktig tystnad. Uppgiften var sedan att med slutna ögon känna igen sin egen citron bland 24 andra. Nästa uppgift var att - fortfarande blundande - hitta sin egen lilla citron som låg gömd bland 24 andra någonstans i ett rum fullt med möbler och 24 andra, letande psykologer. I den här övningen lärde jag mig mycket om hur en uppgift kan lösas lättare med samarbete, hur samarbetet kan organiseras, vilken roll jag själv spelade i sammanhanget, hur mitt handlingsmönster stämde överens med det sätt jag agerar på i jobbet, osv osv.

Sista dagen fick varje grupp med en "skulptur" eller en liten ordlös sketch i stora gruppen illustrera psykologens roll på tre olika nivåer: i familjen, på institutionen och i samhället.

Det var en fantastisk upplevelse för mig att se alla mina kollegor med sådan fantasifullhet och inlevelse ordlöst dramatisera dessa teman. Samma kollegor träffar jag alltså annars en gång i månaden vid ett konferensbord, där uttryckssättet är mycket begränsat: en del av oss talar, andra tiger.

Vi vill försöka bygga vidare på den kontakt vi fick med varandra i Norberg, och vi kommer att träffas under ett par dagar här i Stockholm tillsammans med Pat i början av nästa år.

Vi vill förstås också rekommendera den här sortens "utflykt" till er i andra kretsar. Och vi vill verkligen varmt tala för kontakt med Pat Pegg, som på ett mycket naturligt sätt arbetade tillsammans med oss utan att vara ett dugg märkvärdig - trots sin skicklighet.

Minnena från Norberg nedtecknade av Ninni Adolfsson

RÄTTELSE

I majnumrets allmänna festyra insmög sig ett beklagligt fel: jag blev utnämnd till POMS' första ordförande. Som de flesta säkert vet var detta Patricia Ericsson (åren 1972 - 76).

Mitt bidrag till verksamheten har bestått i att jag under åren 1965-71 var sammanställande till omsorgspsykologernas årliga konferenser med ständigt växande deltagarantal.

Vid mötet på Salberga 1971 visade sig gruppen ha nått

sådan storlek, att tiden verkade vara mogen för att en formell förening bildades, varför jag föreslog detta. En arbetsgrupp bildades med Kristina Binda, Kent Ericsson, Margareta Lalander, Sylvia Milchert och Lars Molander. Förslag till stadgar m m utarbetades.

De antogs vid POMS' konstituerande möte sommaren 1972 och då valdes Patricia till POMS' första ordförande.

Lasse

SAMORDNAD BARNHABILITERING - behöver vi den?

Frågan om samordnad barnhabilitering och vad det skulle kunna innebära har blivit högst aktuell under de senaste åren. Nu har också turen kommit till Stockholms läns landsting i detta avseende. Inför detta tog Ingrid Adolfsson i somras kontakt med några av våra arbetskamrater i andra delar av Sverige, där man har erfarenheter av olika lösningar rörande samordnad barnhabilitering. En del av dessa erfarenheter diskuteras nedan, och vi tar också upp några av våra egna reflexioner och farhågor beträffande detta kontroversiella ämne.

Numera bor fler och fler handikappade barn kvar i sina föräldrahem. Därmed har det blivit allt viktigare att samordna specialinsatserna, särskilt för de flerhandikappade barnen. Funderingar kring detta har funnits i flera år, och på omsorgssidan är det kanske framför allt Karl Grunewald som engagerat sig i frågan. Till en början tänkte man sig en speciell byggnad, ett "habiliteringscentrum", dit man skulle koncentrera flera olika slags resurser. Närhet till sjukhus ansågs angeläget p g r a att många (hur många?) av de aktuella barnen antogs vara medicinskt vårdkrävande.

I habiliteringscentret skulle man kunna samla specialisterna på ett ställe (praktiskt för föräldrarna), man skulle kunna ge bättre medicinsk service (t ex i form av "rundsmörjning" under korttidsvård) och ge alla barn möjlighet att få ta del av sjukgymnastiska resurser. Man hade också tänkt sig att ett habiliteringscenter kunde ersätta barnvårdhem, och även att där skulle finnas utrymme att ge tidig träning och stimulering.

Som synes ~~färdigt~~ ~~man~~ ~~sig~~ att försöka tillfredställa en rad olika behov så att säga i ett enda paket:

- behov av bättre samordning av och samarbete mellan specialister
- behov av tillgång och närhet till medicinsk service
- behov av sjukgymnastiska resurser
- behov av ersättning för boendeplatser i vanliga vårdhem
- behov av tidig träning/stimulans för barnet

Exempel på sådana "paketlösningar" är Sundinska Vreten i Västerås och Hjulsbrohemmet i Östergötland. I stora institutioner gärna nära ett sjukhus har man således planerat in allt möjligt för att täcka ovanstående behov: vårdhemsplatser (ca 25), habiliteringscentral/specialenhet (samlade specialistresurser), träningsskola (i Västerås). Observera att enheten sorterar under barnklinik på sjukhus eller liknande.

Psykologerna i Västmanland och Östergötland är mycket kritiska till dessa lösningar. De menar att här har man bara tillskapat nya stora institutioner, någon sorts specialsjukhus för barn. Man försöker dessutom bygga upp dem kring läkaren och den medicinska diagnosen, varvid den helhetssyn på barnet och familjen, som vi har inom omsorgerna, lätt kommer i skymundan. Barnet ska komma till experterna och inte tvärtom. Man lägger större vikt vid barnets medicinska behov än t ex vid dess behov av en trygg och stimulerande boendemiljö. En annan svårighet är att man har föst ihop folk med olika organisatorisk tillhörighet utan att fundera över samarbetsformer.

Så småningom har man börjat tänka om, och numera förs idén om "barnhabiliteringsteam" fram. Tanken med detta är att en distriktsgrupp (läkare, sjukgymnast, kurator, psykolog, logoped, fritidsledare och ev sjuksköterska, med tillgång till olika konsulter som barnhabiliteringsläkare, arbetsterapeut, barnpsykiater) skulle svara för barnens behov där de bor, svara för gemensamma behandlingsprogram, etc. Denna handikappomsorg skulle vara "utryckt" från sjukvården, och den funktionella samverkan viktig.

I Örebro har man försökt förverkliga den här senare tanken: Adolfsberg är ett nytt bostadsområde under uppbyggnad. Där ska barnen (omsorgsbarn och RH-barn) integreras, både vad gäller boende och skola. Det skall finnas en servicecentral, där habiliteringsteamet har sina arbetsrum. Teamet är dock rörligt. Ett lekotek är inplanerat, och habiliteringen för rörelsehindrade kommer också att ligga i service-centralen.

Här har alltså behovet av boende och behovet av träning skilts ut från de andra behoven, men det finns fortfarande en central för specialisterna. Man undrar också över hur rörligt teamet blir.

Idén om samordnad barnhabilitering har nu kommit till Stockholms län. Den 14/9 1977 informerade vår förvaltningschef Rune Nyman en referensgrupp av psykologer om bakgrunden till idén och om planerna för vårt landsting. Man ville göra en "förutsättningslös utredning" både på politisk och på tjänstemannanivå. Man behöver olika referens- och arbetsgrupper, tänker ordna symposier och vill samarbeta med handikapporganisationerna (främst FUB och RBU). Det skall bli en omfattande kartläggning av befintliga resurser. Remissomgång utlovas. En arbetsgrupp har fått i uppdrag att arbeta med olika frågor kring tillämpningen av idén om samordnad barnhabilitering i vårt landsting. I gruppen finns de olika facknämnderna representerade, nämligen hälso- och sjukvårdsnämnden, sociala nämnden och omsorgsnämnden (man har tänkt sig att i första hand samordna landstingets egna resurser). Omsorgsnämnden representeras av Rune Nyman (ordförande) och vår barnläkare Harry Ferngren. Förvaltningschefen finner det inte motiverat att någon psykolog skall ingå i arbetsgruppen, men lovar dock att hålla oss informerade. Under hösten kommer gruppen att arbeta med bl a målformuleringar och avgränsning av olika handikapp. En sekreterare, sociolog, har anställts.

Tanken att samordna insatserna för det gravt utvecklingsstörda eller dubbelhandikappade barnet syns verkligen lovvärd. Men det finns en massa problem att lösa för att vi verkligen ska kunna hålla oss till den övergripande målsättningen och se till att barnens grundläggande behov inte kommer på undantag eller kommer i konflikt med de särskilda behov, som barnet får genom sina handikapp. Vi tänkte nämna några, som vi gärna vill ha synpunkter på och fortsätta att diskutera.

Först och främst: vilka barn är det som avses då man diskuterar samordnad barnhabilitering? Hur många ungar är det i t ex vårt län och vilken typ av insatser behöver de? Insatserna kan behövas både vid ett tillfälle under en längre tid, t ex vid inläggning på en klinik, eller vid många olika "korta" tillfällena under en längre tid, t ex en återkommande koll av något visst hjälpmedel. Svaren på de frågorna ger underlag för åtgärder.

Hur appliceras teamtanken på den samordnade barnhabiliteringen, där läkaren (och därmed en så gott som given organisatorisk

modell) av tradition har stort inflytande? Vi är rädda för att organisatoriskt "tryckas in" i den medicinska modellen. Som vi ser det är det viktigt att skilja på den roll läkaren har genom sina värdefulla kunskaper och den chefroll, som han eller hon av tradition tycks hamna i inom sjukvården. Då det gäller gravt utvecklingsstörda och flerhandikappade blir kunskapsrollen i vissa situationer givetvis väsentlig. Men vi anser att det är viktigt att motarbeta eventuella tendenser till en hierarkisk uppbyggnad inom habiliteringsteamet och i relation till övriga habiliteringsresurser. En formell hierarki inom ett team är för övrigt en orimlighet. Antingen får man överge hierarkin eller också teamtanken.

Hur hittar vi samarbetsformer för att verkligen den kunskap som finns inom olika discipliner skall komma det handikappade barnet till godo? Var finns t ex kopplingen mellan sjukgymnastens insatser och psykologens när det gäller ett rörelsehindrat, utvecklingsstört barn? Eller mellan sjukgymnastens och logopedens insatser?

Allt fler s k experter samlas kring det gravt utvecklingsstörda eller dubbelhandikappade barnet. Detta är mycket viktigt: var och en kan bidra med sin kunskap för att göra tillvaron lättare för barnet. Men det finns också svårigheter: det särskilda hos en familj med ett handikappat barn blir än mer markerat genom experternas mångfald. Det är också viktigt att slå vakt om familjens integritet.

Som framgår är det här en del rätt ostrukturerade, men som vi ändå tycker viktiga funderingar. Vi hoppas att de kan väcka fler tankar och åsikter, gärna framförda i POMSbladet!

Ingrid Adolfsson och Birgitta Norrman

En presentation av SFPU - det är inte första gången
i POMS-bladet!

Svenska förbundet psykisk utvecklingshämning (SFPU) bildades
år 1974. Förbundet har för närvarande 7 medlemsorganisationer:

- Föreningen Sveriges Arbetsterapeuter
- Svenska Särskolors lärarförening
- De enskilda anstalternas förbund
- Svenska Läkarföreningen för Mental Retardation
- Föreståndarnas förening
- Vårdchefernas riksförening
- Föreningen Psykologer inom Omsorgsverksamheten

SFPU's syfte är att verka för idéellt samarbete mellan olika in-
tresseorganisationer verksamma inom omsorgerna i Sverige. En
viktig uppgift är att medverka i arrangemang som stärker sam-
arbetet mellan olika personalkategorier. Särskilt viktigt är
det att även vårdpersonalen kommer med i förbundets arbete. Ef-
tersom vårdpersonalen inte har någon riksorganisation (annat än
fackligt) står SFPU öppet även för enskilt medlemskap.

SFPU

- planerar att ge ut en tidskrift (planeringen för detta har va-
rit långvarig, men man har inte gett upp än)
- anordnar i januari 1978 sin första kongress, där temat kommer
att anknyta till den nu så aktuella översynen av omsorgslagen
- planerar att kunna stå som samordnare av gemensamma fortbild-
ningskurser för olika personalkategorier inom omsorgsverksam-
heten

SFPU håller genom sin styrelse kontakt med de olika medlemsorga-
nisationerna, främst då genom skrivelser till dessa organisatio-
ner, rörande förbundets verksamhetsområden. Av stor vikt för sty-
relsens arbete är svaren på dessa skrivelser.

Kanske skulle kommunikationen mellan förbundet och POMS under-
lättas om dessa skrivelser kunde publiceras i POMS-bladet? Det
borde åtminstone innebära att SFPU kom att innebära mer än en
konstig förkortning för många av POMS-bladets läsare!

Brita Nelson

1978

- 14-16/2 NFPU:s symposium "Individcentrerad eller gruppcentrerad verksamhet?" i Åbo, Finland. Sista anmälningssdag 77-12-31. Anmäl till Lennart Wessman, Skolöverstyrelsen, 106 42 STOCKHOLM.
- 19-21/4 NFPU:s symposium "Opplæring av personell som skal gi tidlig informasjon og kontakt" i Hønefoss (nära Oslo), Norge. Sista anmälningssdag 78-01-15. Anmäl till Lennart Wessman (se ovan).
- 1-6/10 Internationella ligans sjunde kongress i Wien, Österrike. Rekvirera program m m från
 Lebenshilfe für Behinderte
 Rueppgasse 7
 A-1020 Wien ÖSTERRIKE

1979

NFPU:s XVI:e nordiska kongress på Island.
 IASSMD:s V:e internationella kongress i Israel.
 Närmare information om dessa kongresser kommer att lämnas i kommande nummer av POMSbladet.

SFPU

anordnar 27 - 28 januari en konferens under rubriken

DEN UTVECKLINGSSTÖRDE I SAMHÄLLET

dels som plenar-möte med information om bakgrunden till översynen av omsorgslagen samt information från Danmark och Norge (där man är på väg bort från en särslagstiftning), dels som arbete i mindre grupper kring följande teman

De första åren
 Integrerad förskola - men sedan
 Förberedelse för vuxenliv
 En vuxenvärld för de utvecklingsstörda
 Att åldras på lika villkor

All personal, som är verksam inom omsorgerna, ledamöter i primär- och landstingskommunala nämnder och styrelser, berörda tjänstemän, anhöriga och andra intresserade inbjuds.

Konferensavgift: 100 kronor

Närmare uppgifter om konferensen lämnas senare.
 I planeringsgruppen medverkar Kerstin Alm från POMS.

N F P U:s syskonsymposium i oktober 1977

I augusti 1977 hölls en konferens på Sättra bruk i Töreboda i Allmänna Barnhusets regi. Den handlade om syskonens situation i familjer med utvecklingsstörda barn.

Deltagare var ungdomar i åldrarna 15 - 25 år, 16 flickor och 3 pojkar. De flesta kom från aktiva FUB-familjer.

Fem psykologer var engagerade som gruppledare och arbetet bedrevs mest i smågrupper. I dessa berättade syskonen om hur de själva upplevt sin situation, t ex hur jobbigt det kunde kännas när föräldrarna ägnade sig mycket mer åt det utvecklingsstörda syskonet än en själv eller hur skönt det kändes när kamraterna accepterade och var bussiga mot ens utvecklingsstörda syskon.

Det som sades i samtalen dokumenterades och sammanställdes till en rapport som belyser syskonens situation ur följande aspekter:

- jagupplevelse
- relationer till föräldrarna
- relationer till det utvecklingsstörda syskonet
- relationer till andra syskon än det utvecklingsstörda
- relationer till kamrater och vänner
- relationer till släktingar
- relationer till grannar och andra närboende
- relationer till allmänheten
- relationer till olika samhällsorgan

Rapporten avslutas med en lista på förslag till åtgärder.

Rapporten skulle ligga till grund för ett symposium i NFPU:s regi och den är inte offentlig. NFPU-symposiet hölls på Hässelby slott i oktober. Fackfolk från hela Norden deltog, sammanlagt 29 personer. På detta symposium arbetade vi omväxlande i storgrupp och i smågrupper. Syftet var att fackmännen skulle fokusera diskussionerna kring syskonens situation. Man har tidigare gjort en del i den här frågan i alla nordiska länder, men diskussionen på symposiet i Hässelby visade ändå att det här är ett försummat område. Reaktionen bland symposiedeltagarna var splittrad. En del tyckte att det inte alls var något problem utan att den materiella hjälpen till familjen var det väsentliga - fick de den så skulle allt bli bra.

Andra tyckte att syskonproblematiken hängde ihop med socioekonomiska faktorer. Några var tveksamma inför åtgärder, som skulle stigmatisera familjen ytterligare. Andra trodde att syskonproblematiken skulle lösa sig om bara omvärlden - allmänheten - fick mer information om utvecklingsstörning.

I den svenska-gruppen var vi överens om att syskon har rätt att vara syskon och skall slippa t ex föräldrarollen eller tränarrollen.

Trots att meningarna var delade formulerade vi tillsammans en del förslag till åtgärder.

- o Syskon har rätt till saklig information. Det är viktigt att fackmän i alla sammanhang räknar med att det finns syskon också.
- o Fackmän bör medvetandegöra föräldrarna om syskonens behov och om den styrka som ligger i deras naturliga accepterande av det utvecklingsstörda syskonet.
- o Mer konkreta förslag om skrifter till
  - syskon
  - föräldrar
  - professionella

Material till syskon föreslogs i två former: dels en sagobok för små barn och dels en tonårsbok.

För föräldrar och fackfolk kanske en gemensam skrift rörande syskonsituationen.

- o Starta familjegrupper och syskonklubbar.
- o Samarbete med andra sociala myndigheter, typ familjerådgivningsbyrå.

Det är viktigt för oss POMSare att vi sätter oss in i problematiken och börjar arbeta med den. Kanske POMS kan initiera något på lokal nivå?

Från Sverige deltog i symposiet Ann Bakk, Madeleine Edgren, Inger Frimansson, Mats Granlund, Karl Grunewald, Lisa Jansson, Helena Lenning, Kristina Norén, Birgitta Norrman och Inga Sommarström.

För ytterligare information kan Du också ta kontakt med Iambe Liffner, Catharina Ekermo eller Lars Bolander.

Till slut vill vi rikta ett varmt tack till Karl Grunewald, som i många år varit starkt engagerad i detta problemområde och som var initiativtagaren till detta givande symposium.

HAR DU ÖVERHUVUDTAGET INTE

ens fått det här numret av tidningen? Det kan bero på att Du glömt att meddela oss att Du ändrat adress! Varje utsändning av POMSbladet ger ett eller några returex av den orsaken. Låt inte det hända Din tidning! Anmäl adressförändring!

Dåligt är att det är så svårt att erhålla entydiga uppgifter om hur psykiskt utvecklingsstörda, som är s k au-positiva, ska få ett för varje individ lämpligt boende, vettig dagverksamhet och möjligheter att utveckla sociala kontakter, t ex med anhöriga. En rad försiktighetsåtgärder finns föreskrivna för att undvika risker för smittospridning - och på sina håll accepteras dessa åtgärder, samtidigt som den utvecklingsstörde deltar i ett socialt liv.

På andra håll sköter man försiktighetsåtgärderna men knyter samtidigt en rädsla till umgänget med den au-positiva utvecklingsstörde, så att man knappast kan säga, att han/hon är omtyckt.

En tredje lösning är att "skicka till specialsjukhus", där man på några ställen har särskilda enheter för au-positiva, vilket kanske ibland ger ett ökat livsrum för den enskilde, t ex resor, dagverksamhet osv. Samtidigt är dock detta boende byggt på den gemensamma egenskapen att vara au-positiv, oavsett andra individuella behov.

Hur balansera mellan faktiska risker och dramatiska myter å la spetälska?

Förhållandet tycks variera starkt i olika landsting och sätts på sin spets om någon skall flytta kanske mellan två vårdhem i olika län eller mellan specialsjukhus och vårdhem.

Vem talar för den utvecklingsstörde?

Är den medicinska bedömningen av risker för smittospridning entydig?

Vilken roll spelar facket?

Frågorna är akuta bl a i de södra landstingen inför Vipeholms nedläggning.

Ann-Charlotte Carlberg

MR-forskningen en succé?

Det blåser snåla vindar i USA liksom här. Inför ett amerikanskt senatsutskott har Edvard Zigler - en av de stora inom forskningen på vårt område - hävdade att de senaste tjugo årens MR-forskning varit en succé. Detta kan bli avläst i den litteratur av imponerande bredd och kvalitet som nu finns om utvecklingsstörning, men det väsentligaste är att forskningen bidragit till att ge de utvecklingsstörda medborgarna och deras familjer förbättrade livsvillkor. Våra möjligheter att hjälpa kan aldrig bli större än våra kunskaper, menar Zigler. Samhället börjar nu på allvar kunna inkassera vinsterna av investeringen i forskning. Samtidigt har vi nått fram till en verklig brytningspunkt då det gäller att skapa en social strategi för utvecklingsstörda och det vore ödesdigert att stanna upp nu. Om vi ska komma över slagordsnivån ifråga om normalisering och integrering måste vi skaffa oss mer kunskap. Det verkar sanslöst, menar Zigler, att lägga ned hundratalers dollarmiljoner på att utveckla sociala åtgärder, men tveka inför enstaka miljoner för att pröva effekterna.

Man upplever i USA liksom här en ekonomisk åtstramning som inte oväntat drabbar socialutgifter och forskning hårt. Det finns anledning att med Zigler varna för de långsiktiga konsekvenserna av sådana "besparingar". För att helt konkret anknyta till vår lokala scen, så är den bistra sanningen att de två största forskargrupperna, ALA i Stockholm och MR i Uppsala, står inför hot om upplösning i sin nuvarande form inom ett eller annat år - detta trots en utomordentligt livaktig verksamhet och många olösta arbetsuppgifter. Detsamma gäller den mindre, men betydelsefulla sociologiska forskarcellen i Uppsala.

Det handlar nu inte i första hand om att bevara den ena eller andra gruppen, utan fastmer om att över huvudtaget skapa förutsättningar för en kontinuerlig forskning. Hur sådana förutsättningar kan tänkas se ut diskuterades för ett par år sedan på en nordisk konferens, dokumenterad i Dahlgren/Stukåt: Rapport nr 68, 1975, Lärarhögskolan i Mölndal. Där sägs bli a:

Organisatoriskt bör vi satsa på grupper med anställningskontinuitet och forskarklimat där kunskaper och dokument kan samlas och kumuleras. En sådan grupp kan bestå av en mer fast anställd kärna med t ex forskningsledare, forskarassistent/psykolog och sekreterare med lokalresurser och utrustning.

Gruppen bör ha en universitetsanknytning som ger möjligheter till kontakt och samverkan med annan forskning och utbildning. Vidare skall gruppen stå i kontakt med omsorgsverksamheten, bl a gärna dess personalutbildning samt med berörda myndigheter.

Olika forskare liksom studenter med intresse för omsorgsforskning bör kunna ta kontakt med gruppen och där erhålla varierad grad av stöd allt efter arten av de uppgifter de arbetar med.

Till forskningen knyts anslagsfinansierade projekt inom vars ram personal kan anställas för kortare eller längre tid.

Grupperna bör hellre vara fler än stora och de kan gärna ha viss geografisk spridning.

Ansvar för denna verksamhet bör i första hand åligga staten, men handläggningen av resurstilldelning bör fördelas på flera instanser. Dessutom bör resurser kunna ställas till förfogande från andra instanser som tillämpningshuvudmän och enskilda fonder. Projekt kan komma till stånd såväl i form av beställningar som i form av initiativ från forskarkåll.

Innehållsmässigt bör gruppens arbete gälla såväl grundforskning som tillämpad forskning och utvecklingsarbete.

Styrning och prioritering skall grundas på en dialog mellan forskare och användare.

Enfin finns praktiskt taget inga fasta resurser för beteendevetenskaplig MR-forskning. Alla de ovannämnda projektgrupperna är finansierade med tidsbegränsade forskningsanslag. (Min egen tjänst vid Uppsala universitet utgör ett undantag, men är inte speciellt knuten till detta forskningsområde.) Själv vill jag gärna även i fortsättningen syssla med forskning och utvecklingsarbete inom vårt gemensamma intresseområde och jag hoppas att fler inom och utom POMS delar mitt intresse. Det må vara vars och ens ensak att bedöma i vad mån MR-forskningen hittills varit en succé, men en sak är klar: Om vi vill ha en fortsatt forskning så måste vi hjälpas åt med råd, dåd och opinionsbildning.

Lars Kebabon

MR-gruppen i Uppsala

Bröder och systrar i omsorgerna

LÄKARFÖRENINGEN

Svenska Läkarföreningen för mental retardation bildades 1967. Det är en intresseförening av läkare vilkas uppgift, helt eller delvis, är att ansvara för vården av psykiskt utvecklingsstörda.

Föreningens uppgift är att befordra hälso- och sjukvårdens ändamålsenliga utveckling inom verksamhetsområdet psykisk utvecklingsstörning.

Föreningen anordnar årligen ett möte på våren och har sitt årsmöte förlagt till Stockholm i samband med den medicinska riksstämman.

Föreningen har för närvarande ett 40-tal medlemmar. Ordförande är docent Sture Rayner, Vipeholms sjukhus i Lund, och sekreterare är överläkare Bertil Lindström, Vipeholms sjukhus i Lund.

Bertil Lindström

FOMS HAR BILDATS!

Nu har även FOMS bildats, och FOMS står då för fritidstjänstemännen inom omsorgerna. Själva ser vi oss som en sykonförening till POMS och KOMS och hoppas på ett intimt samarbete framöver. I dagsläget är vi en interimsstyrelse bestående av följande personer:

Ordf: Stefan Johansson
(Östergötlands läns lt)

Sekr: Liliane Bengtsson
(Gbg och Bohus läns lt)

samt

Göran Hallberg
(Västerbottens läns lt)

Judith Persson
(Blekinge läns lt)

Dick Jansson
(Stockholms läns lt).

Det som är närmast i tiden är uppbyggandet av FOMS och vårt första ordinarie årsmöte beräknas bli i febr-mars 1978. För oss mest angelägna fråga är att få en enhetlig syn på vår arbetsroll och en samordning av tjänstebenenämningar. Vår yrkesgrupp är en brokig skara i samhället i allmänhet och har blivit det i synnerhet inom omsorgsverksamheten.

Utöver detta diskuteras den fackliga anslutningen, men på den vägen är vi inte långt. Vi ställer en stor förhoppning till den kommitté som skall arbeta med översynen av omsorgslagen och kommer att kräva att bli inkopplade då det är dags för fritidsbiten.

Som kontaktman för FOMS står Stefan Johansson, Östergötlands läns landsting, Fack, 581 01 LINKÖPING (tel 013/10 20 20).

Stefan Johansson

L O M S - logopedier inom omsorgsvården

Vi är inte många, bara tio stycken, men vi håller ihop! Vi träffas 2 gånger om året och har då alltid massor av frågor att diskutera.

Vårt sätt att jobba är ofta ganska skilt från andra logopeders. När man arbetar med utvecklingsstördas kommunikationssvårigheter blir perspektivet på språk och tal bredare. Inom omsorgsvården i Sverige har det funnits logopedier sedan 1973, då två tjänster inrättades i Sthlms läns landsting. Antalet omsorgslogopedier i landet utökas sakta men säkert.

LOMS är med i habiliteringssektionen inom SLOF (= Svenska Logopedförbundet). Omsorgslogopederna fördelar sig över landet enligt följande:

Stockholm	5 tjänster
	+ 1 vakant
Lund	1 tjänst
Helsingborg	1 tjänst
Malmö	2 tjänster
Västerås	1 tjänst
Hedemora	2 tjänster
	(vakanta)

Omsorgslogopederna i Sthlm

och utom.....

P O M S o c h

Sveriges Psykologförbund

Ann-Charlotte Carlberg och Lars Molander besökte den 21 oktober Sveriges Psykologförbund för att diskutera med Inga Sylvander och Karl-Gunnar Skoog kring former för POMS' eventuella anslutning till förbundet.

Den ömsesidiga informationen mynnade ut i beslutet, att Karl-Gunnar i ett kommande nummer av POMSbladet skall redogöra för förbundets syn på relationerna med POMS - nu och i framtiden.

Lasse

P O M S o c h

PsykologiFörlaget ab

Tidningens "ansiktslyftning", den nya framsidan, är resultatet av en överenskommelse mellan PsykologiFörlaget ab och POMS. Förlaget har låtit trycka upp en årsförbrukning av framsidor och överlämnat dessa till redaktionen, i utbyte mot att POMSbladet inför en annons/nummer för förlagets varor och tjänster.

Styrelsen har funnit att arrangemanget rimmar väl med § 1 mom f i POMS' stadgar.

Lasse

Ja, vad har Du just läst?

Och tyckt om eller retat

Dig på?

Skriv till oss och referera,
reagera, reflektera, resone-
ra, m m.

VINTERBARN av Dea Trier Mørch är en roman om 18 kvinnor, som vid nyårstid 1975 skall föda barn på Rigshospitalet i Köpenhamn. Alla ligger på en specialavdelning för graviditetskomplikationer och man får följa kvinnornas oro, förväntan, glädje - när allt går bra - och sorg - när allt går på tok. Man får också deltaga i vardagslivet på avdelningen och möta personal, blivande pappor och syskon och alla de nyfödda.

En väldigt fascinerande bok, tyckte jag, som väckte känslor av igenkännande, medkännande, systerskap. Man kan verkligen läsa den för att den är bra. Om man vill känna sig nyttig också, kan man nog känna att det är bra att aktualisera födelse-dramatiken ibland. Så att man bättre förstår nyblivna föräldrars lycka och olycka.

Ann

INTEGRITET OCH OMSORG Socialstyrelsens möjligheter att påverka verksamheten ute på fältet naggas alltmer i kanten av kommun- och landstingsförbunden. Åtminstone när det gäller frågor som innebär kostnader för huvudmännen. Fortfarande har man dock kvar möjligheten att försöka styra genom att ge råd och anvisningar och uttrycka sin policy i olika frågor. En kanal för detta är bl a skriftserien "Socialstyrelsen anser", där man i den senaste utgåvan tar upp ett så angeläget ärende som den vuxne utvecklingsstördes integritet.

Utgångspunkten för skriften tycks vara, att de mesta av de kränkningar av de utvecklingsstördas integritet som förekommer idag skall ses som olycksfall i arbetet hos i grunden hänsynsfulla men något okunniga människor. Botemedlet blir alltså utbildning och man rekommenderar att skriften används inom internutbildningen för all personal.

Sett ur det perspektivet kan skriften säkert fungera bra. Man tar upp en lång rad konkreta situationer som är lätta att resonera omkring. Om den används på det sättet kan skriften medverka till att det i framtiden i litet mindre utsträckning kommer att trädas in i rum utan knackning, toalettdörrar kommer nog att hållas litet mer stängda än nu, o s v.

Sådana förändringar är mycket viktiga i sig, men blir verkligt betydelsefulla först om de är tecken på en fördjupad respekt för den utvecklingsstördes integritetsbehov i ett större perspektiv. Författarna antyder även detta i kommentarerna i urvalet av exempel. Men just i det avseendet innebär skriften en stor besvikelse.

Helt enkelt för att den inte innehåller ett dyft av de viktiga frågor som jag har en känsla av att integritetsdebatten ute på fältet rör sig om idag. T ex:

Man resonerar i skriften om de utvecklingsstördas eventuella medverkan vid behandlingskonferenser, men man ifrågasätter aldrig i vad mån det är en självklarhet att man som utvecklingsstörd alltid är en, som det görs behandlingsplaner för.

Man resonerar om hur akter bör förvaras, men kommenterar ej om det är en självklarhet att man som utvecklingsstörd är en, som det förs akter om. Eller hur eller vad som skall skrivas.

Man resonerar om den utvecklingsstördes rätt att slippa äta maträtter han inte tycker om, men man tar inte med ett ord upp frågan om det är självklart att man som utvecklingsstörd "för säkerhets skull" skall genomgå en lång rad medicinska undersökningar, som många gånger är smärtsamma och ångestskapande.

Och så vidare.

Byråkratin på socialstyrelsen lär ju mala något långsamt. Jag vill tro att det är förklaringen till att skriften känns något out-of-date. För nog har vi väl kommit längre än så här ...

Anders Bond

PSYKOLOGERNA
INOM
OMSORGEN

Psykolognytt's temanummer med denna titel har säkert inte lästs av alla icke-psykologer i omsorgsverksamheten.

Den kan rekommenderas till läsning för alla, föräldrar, personal och andra, som undrar "vad egentligen psykologerna gör inom omsorgerna",

Särtrycket kan beställas från Astrid Westerling, Slingan 36, 302 30 HALMSTAD. Priset är 4 kronor/st.

ANONYM

önskar den f d medarbetare i omsorgerna vara, som överlämnat en hel årsförbrukning av utsändningskuvert till POMSbladet som gåva till föreningen.

Redaktionen ber att få uttala

ETT VARMT TACK!

POMSbladet HAR FÅTT EN KOLLEGA

Nr 1/77 av Q-riren har utkommit!

Föreningen KOMS (Kuratorer inom Omsorgsverksamheten) har därmed fått ett medlemsblad utgivet under mottot "För omsorgsfolk om omsorgsvärlden".

Första numret är framställt av kuratorer inom Värmlands läns landsting. Ur innehållet:

- Barbara Hallsén berättar om de temadagar, som psykologer och kuratorer inom AB, D, E och I-län varit samlade till under juni 1977 på Kolmårdssjukhuset.

Man hade inte ett färdigt program utan samlades för att prata om fritt valda angelägenheter i omsorgsvärlden och det blev bl a frågor som

"vem arbetar man för?"

"våra yrkesroller"

"att arbeta i team"

Bedömning: man vill gärna se en fortsättning av dessa temadagar, vilket skulle underlättas av om KOMS och POMS-kretsindelning stämde bättre överens.

- Robert Binda och Ester Wästlund berättar om en kurs med en avdelning på Sätters vårdhem. Bakgrunden var ett beslut om omstrukturering för att kunna bereda boende för personer, som bott på specialsjukhus. Omstruktureringen innebär att utvecklingsstörda och personal organiseras i fasta grupper om 3 - 4 utvecklingsstörda + 2 personal.

Kursen (3 dagar) riktade sig till personal på avdelningen och byggde bl a på en hel del rollspel om respekt/brist på respekt för den utvecklingsstördes åsikter.

I Q-riren finns även referat från kurser om sexualitet, handikappmedvetande och om planerat fortbildningssamarbete med POMS. Samt flera dikter av en omsorgskurator (Uno Forsare)!

Lycka till, Q-riren!

Ann-Charlotte Carlberg

PS! I pressläggningssögonblicket har just nr 2 av Q-riren anlänt. Innehållet domineras avvmaterial till KOMS-årsmöte men även annat läsvärt även för icke-KOMSare.

MEDDELANDEN

Medlems avgift för år 1977

Har Du hittat ett inbetalningskort till POMS i detta nummer?

Det betyder i så fall att Du ännu inte betalat in medlemsavgiften för i år.

Medlemsavgiften för 1977 är 35:-. Ange på talongen att inbetalningen avser 1977 års medlemsavgift.

Om Du inte betalat in årets medlemsavgift före den 31 december anses Du ha utträtt ur föreningen (se stadgarna, § 4).

Vill Du samtidigt erlagga medlemsavgiften även för 1978 blir summan 85:-. Skriv då 1977+1978 på talongen.

SOCIALSTYRELSENS VÄRDCHIEFS- KONFERENS 23 - 25 november

Socialstyrelsens konferens för värdchefer m fl ägde i år rum den 23 - 25 november i Söderköping.

Som POMS' representant deltog Jan-Evert Magnusson.

Vi hoppas att Jan-Evert i ett kommande nummer skall kunna redovisa några intryck från konferensen.

NÄSTA STYRELSEMÖTE

äger rum fredagen den 13 januari 1978 kl 15.30 - ?

Lokal: omsorgskontoret, Storgatan 70 i Linköping (nära domkyrkan).

OMSORGSNÄMNDEN I STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING FLYTTAR SITT FÖRVALTNINGSKONTOR TILL NY ADRESS !

Mellan jul och nyår flyttar omsorgskontoret i AB-län från Starrbäcksgatan i Sundbyberg till söder i Stockholm: hörnet av Ringvägen och Götgatan.

Besöksadress blir Ringvägen 100 (Ahléns-huset).

Postadress: Box 20033, 104 60 STOCKHOLM

Telefon: 08 / 743 03 00

PRESENTATION AV POMS' STYRELSE

Vid årsmötet på Jämshögs folkhögskola den 9 september 1977 valdes några nya medlemmar in i styrelsen. Här följer en kort presentation av styrelsens medlemmar:

- Ordförande Ann-Charlotte Carlberg jobbar sedan 1970 inom omsorgerna i Kronobergs län - dessförinnan har hon erfarenheter bl a från specialsjukhus.
- Är för närvarande mest upptagen av att finna alternativa boendeformer för barn, som bor på vårdhem i Växjö. Ordförande i POMS - men ser det uppdraget som en del av ett trevligt (!) grupparbete. Träffas per tel 0470/250 00, säkrast 08.00-09.00.
- Vice ordförande Ann Bakk arbetar i det s k kristeamet i Stockholm sedan 2,5 år. Har tidigare arbetat bl a på riksförbundet FUB och på ALA.
- Sekreterare Astrid Westerling arbetar inom vårdsektorn vid omsorgsstyrelsen i Hallands län. Har jobbat inom omsorgerna c:a 6 år. Har 3 barn och bor på Kärlekens område i Halmstad.
- Vice sekreterare Marit Kihlman jobbar i Helsingborg med kranskommuner inom alla omsorgsformer. Har arbetat där i drygt 4,5 år, under vilka jobbet sett rätt så olika ut. Denna höst har en hel del tid gått till arbete med en nyöppnad barnstuga, gemensam för omsorger och primärkommun.
- "Jag piggar upp mig med kontakt med kollegor i samband med POMS-arbetet och har lärt mig jättemycket av detta. Rekommenderas varmt för den som är pigg på kontakter.
- Kassör Kersti Aresund jobbar sedan ett år på halvtid vid omsorgsstyrelsen i Örebro. Arbetar på vuxensidan, huvudsakligen inom "öppen vård". Bor utanför Uppsala och åker emellan varje vecka. Har varit (ineffektiv) kretsområdesrepresentant i mellansvenska kretsen knappt ett år. Hoppas kunna fortsätta med kretsarbetet - det känns viktigt att få träffa kollegor bl a för att få diskutera vad som händer om omsorgslagen förändras.
- Vice kassör Iambe Liffner bor i Linköping och arbetar dels på Skarphagshemmet, ett vårdhem för vuxna i Norrköping som snart skall byggas om för stora pengar, dels i "öppna vården" för vuxna i och omkring Linköping. Har hållit på med detta i snart sex år och vill nu läsa PEG för att bli litet uppiggad.

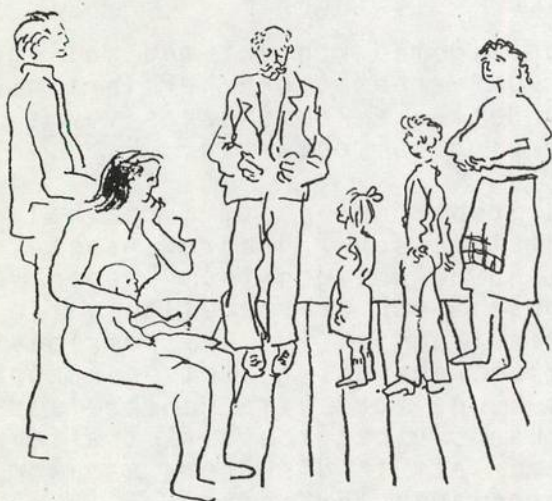

Samtalsgrupp med utvecklingsstörda

Enkel psykologi av Kristina Allassaad & Barbro Lundahl

Samtalsgrupper med utvecklingsstörda kan utformas på många sätt. Men hur man än gör kommer en väsentlig del att upptas av psykologiska frågeställningar. Syskonavundsjuka. Överbeskydd. Negativa upplevelser från skolan. Att vara handikappad. Vad är utvecklingsstörning? Sex och kärlek. Vuxenidentifiering. Arbete.

Listan kan göras mycket längre. Det finns en psykologibok som är skriven just med syfte att utgöra grund för samtalsgrupp med utvecklingsstörda. Som tar upp alla dessa frågeställningar. Den heter "Enkel psykologi" och har skrivits av psykologerna Kristina Allassaad och Barbro Lundahl. Det finns också en handledning till boken som ger tips om hur man kan använda den och redogör för erfarenheter av boken.

PsykologiFörlaget ab

Mer litteratur

Psykodrama — träning i social interaktion med utvecklingsstörda

av Elisabeth Gralvik

Psykodramametodens historik och tillämpning. Psykodrama med en grupp särskoleelever. Modellinläring för att förbättra den sociala interaktionsförmågan.

Psykiskt utvecklingshämmandes förstånd

av Gunnar Kylén

Redovisning av det utvecklings- och forskningsarbete som bedrivits vid FUB:s forskningsstiftelse ALA.

Psykologi i praktiken, del I

En översikt över psykologins tillämpningsområden.

Att handleda — mot utveckling genom utbildning

(Psykologi i praktiken, del II)

Om handledning som utbildningsmetod. Var, när och hur den kan användas.

Utredning och utbildning

Beta-batteriet

Testbatteri av faktortyp för svårt och måttligt utvecklingshämmande vuxna utvecklat vid FUB:s stiftelse ALA.

US-batteriet

Testbatteri av faktortyp för prövning av svagbegåvade. Sammanställt och utprovat av Lars Kebbon.

Anlagstestbatteri för grundskoleelever

Avsett som hjälpmedel vid särskoleelevers (och äldre personers med motsvarande bakgrund) yrkesval. Utvecklat av Anna-Liss Åkesson.

Gammabatteriet

Anlagstestbatteri att användas vid studie- och yrkesvägledning för hjälpklass elever och motsvarande. Utvecklat av Brita Hansen.

Vinlandskalan

För bedömning av social mognad. Svensk bearbetning av Magne och Wahlberg.

Vilundaschemat

För bedömning av ADL-förmåga.

Intresse-SARh

Intresseschema för särskolans högstadium.

Rytmisk dans för utvecklingsstörda

Rytmikprogram för träning av rörelsemönster och kroppsuppfattning. Utarbetat vid FUB:s stiftelse ALA och AMU-center i Uppsala.

Psykisk utvecklingsstörning

Ljudbildsats i tre delar: Definitioner. Undervisning. Sysselsättning och vård.

Var finns allt detta?

Psykologiförlaget (ett non-profitföretag helägt av Sveriges Psykologförbund) producerar och säljer dessa böcker och hjälpmedel. Ring eller skriv efter vår senaste katalog. Där hittar du ovanstående produkter och mycket annat. Adressen är Box 461, 126 04 Hägersten. Telefon 08/97 03 95.